

KASBIY STANDART

Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha inspektor (mutaxassis)

(kasbiy standartning nomi)

Reyestr raqami:

QR-kod

I. Umumiy ma'lumotlar

1. Kasbiy standartning qo'llanilish sohasi: Ushbu Kasbiy standart tegishli kasblar uchun ta'lim dasturlarini ishlab chiqishda, kasbiy malakalarni mustaqil baholashda, shuningdek, tashkilotlarda xodimlarni boshqarish sohasida keng ko'lamli masalalarni hal qilishda qo'llaniladi.

2. Ushbu Kasbiy standartda quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

jamoaviy himoya vositalari — tuzilishi yoki vazifasi jihatidan ishlab chiqarish binosi va ishlab chiqarish jarayoni bilan bog'liq bo'lgan, xodimlarga zararli ishlab chiqarish omili va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omili ta'sirining oldini olish yoki uni kamaytirish, shuningdek ifloslanishlardan himoya qilish uchun mo'ljallangan texnik vositalar va boshqa vositalar;

zararli ishlab chiqarish omili — ta'siri xodimning kasb kasalligiga chalinishiga olib kelishi mumkin bo'lgan ishlab chiqarish omili;

ichki audit — tashkilotda MMQB tizimining mehnatni muhofaza qilish, mehnat xavfsizligi va gigiyenasi bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar va texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar talablariga muvofiqligini aniqlash jarayoni;

ish o'rni — mehnat faoliyati jarayonida xodimning doimiy yoki vaqtinchalik bo'lish joyi;

ishlab chiqarish faoliyati — mahsulot ishlab chiqarish, xom ashyoni qayta ishlash, ishlar bajarish, xizmatlar ko'rsatish chog'ida amalga oshiriladigan harakatlar yig'indisi;

ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisa — xodimning ish beruvchining hududida ham, uning tashqarisida ham o'z mehnat vazifalarini bajarishi bilan bog'liq holda, shu jumladan ish beruvchi tomonidan berilgan transportda ish joyiga kelayotgan yoki ishdan qaytayotgan vaqtda mehnatda mayib bo'lishiga yoki

sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishiga olib kelgan va xodimni boshqa ishga o'tkazish zaruratiga, u kasbga oid mehnat qobiliyatini vaqtincha yoki turg'un yo'qotishiga yoxud vafot etishiga sabab bo'lgan hodisa;

kasb kasalligi — xodimning unga zararli ishlab chiqarish omili yoki xavfli ishlab chiqarish omili ta'siri natijasida yuzaga kelgan va uning kasbga oid mehnat qobiliyatini vaqtincha yoxud turg'un yo'qotishiga sabab bo'lgan o'tkir yoki surunkali kasalligi;

kasbga oid (kasbiy) xavf-xatar — zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillarining ta'siri natijasida xodimning sog'lig'i shikastlanishi yoki mehnat qobiliyati yo'qotilishi yoki vafot etishi ehtimoli;

mehnat xavfsizligi va gigiyenasi — xodimlar uchun xavfli va zararli ishlab chiqarish omillarining ta'siri istisno qilinadigan mehnat sharoitlari holati hamda ularning inson salomatligi va funksional holatiga ta'sirining profilaktikasiga qaratilgan chora-tadbirlar tizimi;

mehnat sharoitlari — mehnat faoliyatini amalga oshirish chog'idagi ijtimoiy va ishlab chiqarish omillari yig'indisi;

mehnat sharoitlari — mehnatni amalga oshirish chog'idagi ijtimoiy va ishlab chiqarish omillari yig'indisi;

mehnatda mayib bo'lish — ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisa oqibatida xodimning kasbga oid mehnat qobiliyatini vaqtincha yoki turg'un yo'qotishi;

mehnatni muhofaza qilish — mehnat jarayonida insonning xavfsizligini, hayoti va sog'lig'i, ish qobiliyati saqlanishini ta'minlashga doir huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, tashkiliy, texnikaviy, sanitariya-gigiyena, davolash-profilaktika, reabilitatsiya tadbirlari hamda vositalari tizimi;

mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (keyingi o'rinlarda — MMQB tizimi) — ma'lum bir ish beruvchining mehnat xavfsizligi va gigiyenasi sohasidagi siyosati va maqsadlarini belgilovchi, o'zaro bog'liq va bir-biriga ta'sir ko'rsatuvchi elementlar kompleksi hamda ushbu maqsadlarga erishish tartibi;

noqulay ishlab chiqarish omillari — zararli ishlab chiqarish omilining va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omilining mavjudligi;

xavfli ishlab chiqarish omili — ta'siri xodimning shikastlanishiga olib kelishi mumkin bo'lgan ishlab chiqarish omili;

shaxsiy himoya vositalari — xodimga zararli ishlab chiqarish omili va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omili ta'sirining oldini olish yoki uni kamaytirish, shuningdek ifloslanishlardan himoyalash uchun foydalaniladigan texnik vositalar va boshqa vositalar.

3. Kasbiy standartni ishlab chiqishga asos bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-345-son Qarori.

Ushbu Kasbiy standartda quyidagi qisqartirishlar qo'llaniladi:

KPI – asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (Key Performance Indicator)

TMR – Tarmoq malaka ramkasi;

IFUT – O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy faoliyat turlarining umumdavlat tasniflagichi;

MMQB tizimi — mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi;

SHHV – shaxsiy himoya vositalari;

JHV – jamoaviy himoya vositalari.

II. Kasbiy standartning pasporti

1.	Kasbiy standartning nomi	Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha inspektor (mutaxassis)	
2.	Kasbiy faoliyatning asosiy maqsadi	Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olish, ishchilarga zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillari ta'sirini (ta'sirini bartaraf etish) kamaytirish, kasbiy xavflarni boshqarish.	
3.	IFUT bo'yicha seksiya, bo'lim, guruh, sinf va kichik sinf	M. seksiya. Professional, ilmiy va texnik faoliyat. 74. Boshqa professional, ilmiy va texnika faoliyati; 74.9. Boshqa toifalarga kiritilmagan professional, ilmiy va texnik faoliyat; 74.90. Boshqa toifalarga kiritilmagan professional, ilmiy va texnik faoliyat; 74.90.0. Boshqa toifalarga kiritilmagan professional, ilmiy va texnik faoliyat.	
4.	Kasbiy standartning qisqacha mazmuni	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va takomillashtirish bo'yicha tadbirlar	
5.	Qamrab olingan kasblar ro'yxati va malaka darajasi:	Kasblar kodi va nomi:	Malaka darajasi:
		32570004- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha inspektor	6
		24233003 Mehnat munosabatlari va sharoitlari bo'yicha professional-mutaxassis (Mehnat sharoitlari omillarini tahlil qilish bo'yicha ekspert)	6
		21493007 Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi	6

III. Kasbiy faoliyat turining funksional xaritasi

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi:	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
1.	32570004- Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha inspektor (mutaxassis)	A1.6	Tashkilotda mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini ta'minlash	A1.01.6	Xavfsiz mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni me'yoriy-huquqiy jihatdan ta'minlash
				A1.02.6	Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish sohasida o'qitishni tashkil etish
				A1.03.6	Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va yetkazish
				A1.04.6	Kasbiy xavf-xatarlar darajasini pasaytirishga qaratilgan tadbirlarni tashkil etish va amalga oshirish
				A1.05.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini ta'minlashda ishtirok etish
				A1.06.6	Ish joydagi mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holati ustidan nazoratni ta'minlash
				A1.07.6	Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarini tekshirish va hisobga olishni ta'minlash
		A2.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi va kasbiy xavflarni baholashni rejalashtirish, ishlab chiqish va takomillashtirish	A2.01.6	Mehnatni muhofaza qilish va kasbiy xavflarni boshqarish tizimining maqsad va vazifalarini aniqlash
				A2.02.6	Mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha vakolatlar, mas'uliyat, majburiyatlarni taqsimlash bo'yicha takliflar tayyorlash, kasbiy xavflarni baholash va resurslar bilan ta'minlashni asoslash.
		A3.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar samaradorligini ekspertizadan o'tkazish	A3.01.6	Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash, kasbiy xavflarni kamaytirish, ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlarni tahlil qilish.
				A3.02.6	Ish beruvchilar va xodimlarga ish joyida xavfsiz mehnat sharoitlarini ta'minlash va kasbiy xavflarni baholash masalalari bo'yicha maslahat berish.

2.				A.3.03.6	Ishchilarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish tartib-qoidalarining samaradorligini baholash
		A4.6	Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni strategik boshqarish	A4.01.6	Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni strategik boshqarishni uchun uslubiy ta'minlash
				A4.02.6	Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish bo'yicha ishlarni muvofiqlashtirish
				A4.03.6	Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish bo'yicha ishlarni nazorat qilish
				A4.04.6	Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish samaradorligini nazorat va monitoring qilish
	24233003 Mehnat munosabatlari va sharoitlari bo'yicha professional-mutaxassis (Mehnat sharoitlari omillarini tahlil qilish bo'yicha ekspert)	B1.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish, joriy etish va samaradorligini ta'minlashda ishtirok etish	B1.01.6	Potensial xavfli va zararli mehnat sharoitlariga ega bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlar va ishlarni identifikatsiyalash
				B1.02.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish va joriy etishni tashkiliy va texnik jihatdan ta'minlash
				B1.03.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini va doimiy ravishda takomillashtirilishini ta'minlash
		B2.6	Mehnat sharoitlari holatini nazorat qilish va mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi holati bo'yicha ishlab chiqarish nazorati ma'lumotlarini tezkor tahlil qilish	B2.01.6	Ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazish tashkil qilish, amalga oshirish va natijalarini qo'llash
				B2.02.6	Korxonaning sanitariya-gigiyena osoyishtaligini boshqarish
				B2.03.6	Ish joyida zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini aniqlash va hisobga olish
				B2.04.6	Xodimlarning xavfsiz xulq-atvor uchun muhim bo'lgan kasbiy ahamiyatga ega sifatlarni boshqarish
				B2.05.6	Mehnat jarayonida insonning xavfsizligini, hayoti va sog'lig'i, ish qobiliyati saqlanishini ta'minlash masalalari bo'yicha xodimlarni o'qitish, malakasini oshirish va ularning yuqori darajadagi kompetentligini ta'minlab turish
				B2.06.6	Optimal ish va dam olish rejimlarini ta'minlash, ish joyining sanitariya-gigiyena sharoitlarini normallashtirish

3.	21493007 Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi			B2.07.6	Ishchilar sog'lig'ini xavfli texnologik omillardan himoya qilish
				B2.08.6	Jamoaviy himoya vositalari va shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlashni boshqarish
				B2.09.6	Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini davolash-profilaktika jihatdan ta'minlashni boshqarish
		B3.6	Noqulay ish sharoitlarida mehnat funksiyalarini bajaradigan ishchilarning mehnat huquqlarini himoya qilish	B3.01.6	Xodim sog'lig'ining holati mehnat sharoitlari bilan bog'liq holda yomonlashishining sabablari va holatlarini tekshirish
				B3.02.6	Noqulay mehnat sharoitlarida band bo'lgan xodimlarga imtiyozlar va kompensatsiyalar to'lovlarini asoslash
				B3.03.6	Mehnatda mayib bo'lganlarni reabilitatsiya qilishni tashkil etish
		D1.6	Korxonada Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini ta'minlash.	D1.01.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish va joriy etish uchun tashkiliy va texnik yordam
				D1.02.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini va doimiy ravishda takomillashtirilishini ta'minlash.
		D2.6	Mehnat sharoitlarini tezkor monitoring qilish. Ishlab chiqarish nazoratini amalga oshirish.	D2.01.6	Ixtisoslashgan tashkilotlar tomonidan ish o'rinlarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazishni tashkil etish va nazorat qilish.
				D2.02.6	Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika auditlarini ekspertiza qilish va deklaratsiyalashda ishtirok etish.
				D2.03.6	Korxonaning sanitariya-epidemiologik osoyishtaligini boshqarish.
		D3.6	Ishlab chiqarishni boshqarish natijalarini tahlil qilish uchun konsolidatsiyalangan ma'lumotlarning	D3.01.6	Xodimlarni tanlash va xodimlarning kasbiy xavfsiz xulq-atvorining muhim fazilatlarini boshqarishda ishtirok etish va sifatni baholash
				D3.02.6	Mehnat xavfsizligi va gigiyenasi bo'yicha ishchilarni o'qitish, takomillashtirish va yuqori darajadagi malakasini saqlab qolish

			aloqasini shakllantirish va boshqarish	D3.03.6	Optimal ish va dam olish rejimlarini tashkil etishni boshqarish, sanitariya-gigiyenik ish sharoitlarini normallashtirish
				D3.04.6	Ishlab chiqarish jarayonlari, uskunalari, asboblari, texnologik uskunalari, binolari, inshootlari va hududlarining xavfsizligini boshqarish
				D3.05.6	Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlashni boshqarish
				D3.06.6	Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini tibbiy profilaktik qilishni boshqarish
				D3.06.6	Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini sanitariya va maishiy ta'minlashni boshqarish
				D3.07.6	Yong'in, sanoat, energetika va ekologik xavfsizlik omillarini boshqarish
		D4.6	Ishchilar hayoti va sog'lig'iga xavflarni boshqarish usullarini takomillashtirish	D4.01.6	Ishchilar hayoti sharoitlari uchun xavf manbalarini monitoring qilish
				D4.02.6	Faktorlarni aniqlash va xavfni baholash
				D4.03.6	Xavflarning miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarini dastlabki taqqoslama tahlil qilish
		D5.6	Ishchilarning kasbiy salomatligini tezkor monitoring qilish	D5.01.6	Ishchilarning jamoaviy va individual mehnat salomatligini doimiy ravishda monitoring qilish
				D5.02.6	Ishchilarning sog'lig'i bilan bog'liq muammolar ko'rsatkichlarini tahlil qilish. Xodimlarning sog'liq bilan bog'liq muammolari va ish joyidagi mehnat sharoitlari o'rtasidagi sababiy bog'liqlikni baholash.
				D5.03.6	Reabilitatsiya va dam olish tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish
		D6.6	Mehnatni muhofaza qilish ustidan jamoatchilik nazoratini	D6.01.6	Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalligiga chalinishni tekshirish bo'yicha komissiya ishini tashkil qilishda ishtirok etish

			ta'minlash va takomillashtirish	D6.02.6	Xodimlarni mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimiga jalb qilish uchun motivatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish
				D6.03.6	Jamoa shartnomani ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etish
		D7.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashi bo'yicha funksional xizmatlar va tarkibiy bo'linmalar bilan muloqot o'rnatish	D7.01.6	Tashkiliy va texnik chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.
				D7.02.6	Inson resurslari bo'limi va xodimlar vakillari (kasaba uyushmalari, vakolatli vakillar) bilan o'zaro muloqot
				D7.03.6	Texnik xizmatlar va tarkibiy bo'linmalar bilan o'zaro aloqalar
		D8.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini ichki auditdan o'tkazish	D8.01.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimning ichki auditlarini o'tkazish bo'yicha guruhlarini shakllantirish va savolnomalarni ishlab chiqish
				D8.02.6	Iqtisodiy faoliyatning mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi siyosatiga muvofiqligini baholash
				D8.03.6	Amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-texnik hujjatlarni yangilash
		D9.6	Ishchilarning mehnat funksiyalarini bajarish paytida mayib bo'lishi yoki sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishlarni ob'ektiv tekshirishni ta'minlash	D9.01.6	Xodimlarning mehnatda mayib bo'lishi yoki sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishiga olib kelgan sabablar va holatlarni tekshirish
				D9.02.6	Ishchilarning mehnat funksiyalarini bajarish paytida sog'lig'iga yetkazilgan zararni qoplash
				D9.03.6	Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar jabrlanuvchilarini rehabilitatsiya qilish
		D10.6	Jamoaviy xavfsizlik madaniyatini	D10.01.6	Jamoaviy xavfsizlik madaniyatini rivojlantirish va takomillashtirish dasturini monitoring qilish

			rivojlantirish dasturini amalga oshirish		
		D11.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarishning avtomatlashtirilgan axborot tizimini tezkor boshqarish	D11.01.6	Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish jarayonlarini avtomatlashtirish uchun dasturiy mahsulotlar, qurilmalar uchun tezkor va texnik yordamni tashkil etish

IV. Kasblar xaritasi va mehnat funksiyalari tavsifi

Kasbning nomi	Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha inspektor (mutaxassis)	
Mashg'ulot nomining kodi	32570004	
TMR bo'yicha malaka darajasi	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etilmaydi	
Amaliy tajriba (ish staji) ga qo'yilgan talablar:	Ma'lumot darajasi o'rta maxsus professional ta'lim bo'lganda uch yillik tajriba	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	Shaxsiy kompetensiyalarga qo'yiladigan talablar 1. Mas'uliyat va halollik; 2. Tahliliy va tanqidiy fikrlash; 3. Muloqot va tushuntirish qobiliyati; 4. Stressga chidamlilik; 5. Tashabbuskorlik va intizom.	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar	1) bakalavriat 2) o'rta maxsus professional ta'lim va amaliy tajriba	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi	norasmiy (informal) ta'lim natijalarini malakani baholash markazlari tomonidan mustaqil baholanganligi	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari	21493007 Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi	
	21493006 Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha professional-mutaxassis	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	6	21493011 Yong'inga qarshi avtomatika muhandisi
	6	21493005 Harakat xavfsizligi revizori

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
A1.6 Tashkilotda mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini ta'minlash	A1.01.6 Xavfsiz mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni me'yoriy-huquqiy jihatdan ta'minlash	Mehnat harakatlari:
		1. Xavfsiz mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni ta'minlash talablarini o'z ichiga olgan ichki normativ hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish, muvofiqlashtirish va yangilash.
		2. Jamoa shartnomasi, mehnatni muhofaza qilish va mehnat sharoitlari to'g'risidagi shartnomalar va mehnat shartnomalari loyihalariga kiritish uchun xavfsizlik va mehnat sharoitlari masalalari bo'yicha takliflar tayyorlash.
		3. Xodimlarning vakillik organlari bilan jamoa shartnomasining xavfsizlik va mehnat sharoitlariga oid bo'limlarini bajarish masalalarini muhokama qilish

		4. Xavfsizlik va mehnat sharoitlari masalalariga oid jamoa shartnomasi bo'limlarining bajarilishini tahlil qilish, ma'lumotlar va takliflar tayyorlash. 5. Qonunchilik va mehnatni muhofaza qilish sohasidagi ilg'or tajribalarni kuzatib borish Ko'nikma: Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat me'yoriy talablariga muvofiq ichki normativ hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish Elektron hujjat aylanishi tizimlaridan foydalanish Mehnatni muhofaza qilish sohasida raqamli platformalar, huquqiy ma'lumot tizimlari va ma'lumotlar bazalaridan foydalanish Ichki qoidalarni ishlab chiqish, hisobotlarni tayyorlash, ma'lumotlar bazalari va elektron jadvallarni yaratish uchun kompyuter ilovalaridan foydalanish Mehnat qonunchiligi va mehnatni muhofaza qilish sohasidagi qonun hujjatlari, shu jumladan, texnik jihatdan tartibga solish, sanoat, yong'in, transport, radiatsiya, tarkibiy, kimyoviy, biologik xavfsizlik, aholining sanitariya-epidemiologik farovonligi talablari Bilim: Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat normativ talablari bilan belgilangan qoidalar, tartiblar, mezonlar va standartlar Tashkilotning ichki qoidalari Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini tartibga soluvchi ichki, davlatlararo va xalqaro standartlar Ish beruvchi faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda texnologik jarayonlar, mashinalar, qurilmalar va uskunalar, xom ashyo va materiallarning ishlash asoslari Ichki hujjat aylanishi, ma'lumotlar bazalari va elektron arxivlar bilan ishlash tartibi Ichki tarmoqlar va Internet axborot-telekommunikatsiya tarmog'i uchun amaliy dasturlar, vebinarlar va videokonferentsiyalar o'tkazish vositalari Rasmiy axborot bilan ishlashni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar Ichki hujjatlarni ro'yxatga olish, muvofiqlashtirish, tasdiqlash, saqlash va hisobga olish, ishlarning nomenklaturasini, shu jumladan, elektron shaklda tuzish tartibi
	A1.02.6 Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish	Mehnat harakatlari: 1. Tegishli me'yoriy-huquqiy hujjatlar talablarini hisobga olgan holda mehnatni muhofaza qilish va jabrlanganlarga birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha o'qitish ehtiyojlarini aniqlash.

	sohasida o'qitishni tashkil etish	2. Ta'lim tashkilotlari bilan mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha rahbarlar va mutaxassislarni o'qitish, mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha bilimlarni elektron shablonlardan foydalangan holda tekshirish bo'yicha shartnomalar tuzish yuzasidan texnik topshiriq loyihasini tayyorlash
		3. Xodimlarni xavfsiz mehnat usullari va ish bajarish uslublariga o'qitish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnoma o'tkazish hamda stajirovkalarning normativ talablarga muvofiq tashkil etilishini nazorat qilish
		4. Tarkibiy bo'linmalar rahbarlariga mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'quv dasturlari, brifinglar, amaliyotlar va yo'riqnomalarni ishlab chiqishda uslubiy yordam ko'rsatish.
		5. Ishchi kasb xodimlarini jabrlanuvchilarga birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha davriy o'qitishni tashkil etish
		6. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha kirish yo'riqnomasini o'tkazish, ish joyida mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomalar o'tkazilishini muvofiqlashtirish.
		Ko'nikma:
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ma'lumot-axborot tizimlaridan foydalangan holda mehnatni muhofaza qilish sohasida xizmat ko'rsatadigan va ish beruvchilar, xodimlar uchun mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha treninglar o'tkazish vakolatiga ega bo'lgan akkreditatsiyalangan tashkilotlarni aniqlash
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha kirish mashg'ulotlarini o'tkazish
		Xodimlarga ishlarni bajarishning xavfsiz usullari va uslublarini qo'llash, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ko'rsatmalar tayyorlash va ish joyida tushuntirishlar, amaliyotlar o'tkazish bo'yicha maslahatlar berish
		Yo'riqnomalar, treninglar, amaliyotlar, mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holati monitoringi natijalari to'g'risida hisobot hujjatlarini ishlab chiqish.
		Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha o'qitish, jabrlanganlarga birinchi yordam ko'rsatish zarurligini aniqlash
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitilgan va mehnatni muhofaza qilish talablari, jabrlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish usullari bo'yicha bilimlarini sinovdan o'tkazgan xodimlar to'g'risidagi ma'lumotlarni elektron shaklda tahlil qilish va tizimlashtirish.
		Mehnatni muhofaza qilish, jabrlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha yo'riqnomalarni tayyorlash

		uchun ma'lumot va uslubiy materiallarni ishlab chiqish, shuningdek ishchilarni ishlarni bajarishning xavfsiz usullari va metodlariga o'rgatish dasturini ishlab chiqish.
		Bilim:
		Normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish tartibiga qo'yiladigan talablar va mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha bilimlarni sinash, jabrlanganlarga birinchi yordam ko'rsatish usullari
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha treninglar, brifinglar va mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha bilimlarni sinash, shu jumladan, raqamlashtirish tizimidan (elektron raqamli imzo) foydalanish texnologiyalari, shakllari, vositalari va usullari to'g'risidagi ma'lumotlar
		Texnologik jarayonlar, mashinalar va qurilmalar uchun qoidalar va ko'rsatmalar bilan belgilangan mehnatni muhofaza qilish talablari
		Elektron ma'lumotlar bazalari bilan ishlash tartibi
		Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarni moliyalashtirish tartibi, xarajatlarni rejalashtirish usullari
		Rasmiy axborot bilan ishlashni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish natijalarini va mehnatni muhofaza qilish talablari, jabrlanganlarga birinchi yordam ko'rsatish usullarini tekshirish natijalarini qayd etish va saqlash tizimi, shu jumladan elektron shaklda
	A1.03.6 Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va yetkazish	Mehnat harakatlari:
		1. Xodimlarni mehnat sharoitlari va mehnat xavfsizligi, sog'liqqa zarar yetkazish xavfi, taqdim etilgan kafolatlar va kompensatsiyalar, foydalaniladigan shaxsiy himoya vositalari to'g'risida xabardor qilish
		2. Xodimlardan, tashkilotning tarkibiy bo'linmalari rahbarlaridan mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha ma'lumotlar va takliflarni to'plash, tizimlashtirish
		3. Ijro etuvchi hokimiyat va kasaba uyushmasi nazorati organlariga o'z vakolatlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar va hujjatlarni tayyorlash;
		4. Ish beruvchida mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holatini tavsiflovchi ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va tegishli raqamli platformalarga integratsiyalashni tashkil etish
		5. Xodimlarni shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlash to'g'risida ma'lumot to'plashni tashkil etish

		6. Mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha ma'lumotlarni o'z ichiga olgan statistik hisobot hujjatlarini, ichki hujjat aylanishini shakllantirish
		Ko'nikma:
		Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish tartibini belgilash
		Xodimlarni maxsus kiyim, maxsus poyabzal va boshqa shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlash qoidalariga muvofiq xodimlarga shaxsiy himoya vositalarining o'z vaqtida, to'liq berilishini va ulardan ishchilar tomonidan to'g'ri foydalanishni nazorat qilish
		Ishchilarga sut yoki unga tenglashtirilgan oziq-ovqat mahsulotlarini belgilangan standartlar bo'yicha bepul tarqatish, kompensatsiya to'lovlari, sanitariya-maishiy xizmatlar va tibbiy ko'riklar, zararli va (yoki) xavfli mehnat sharoitida ishlaydigan ishchilarga imtiyozlar va kompensatsiyalar berish tartibi va shartlari to'g'risida tushuntirish berish.
		Ish joylarida mehnat sharoitlari va mehnat xavfsizligi, sog'liqqa zarar yetkazish xavfi monitoringi ma'lumotlaridan foydalanish
		Mehnat sharoitlari va mehnat muhofazasi monitoringi natijalari bo'yicha mahalliy normativ hujjatlarni o'zgartirish bo'yicha takliflar tayyorlash
		Tashkilotda tasdiqlangan talablarga muvofiq hujjatlarni tayyorlash va rasmiy yozishmalarni olib borish
		Ko'rgazmali qurollar va zamonaviy texnik vositalarni mehnat sharoitlari va xavfsizlik qoidalari bo'yicha borish mumkin bo'lgan joylarda joylashtirishni tashkil etish
		Bilim:
		Mehnat sharoitlari va xavfsizligi to'g'risidagi ma'lumotlarni manfaatdor shaxslarga etkazish tartibi
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha elektron platformalar (ma'lumot-axborot tizimi) bilan ishlash tartibi
		Mehnat jamoasining mehnatni muhofaza qilish masalalarini hal qilishdagi vakolatlari va ijro etuvchi hokimiyat organlarining mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holatini monitoring qilish va nazorat qilish vakolatlari
		Belgilangan tartibda ish beruvchilardan mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha ma'lumotlarni taqdim etishni talab qilish huquqiga ega bo'lgan davlat organlari va tuzilmalari bilan o'zaro hamkorlik qilish tartibi
		Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha hisobot (statistik) hujjatlarining tarkibi va tayyorlash tartibi

	A1.04.6 Kasbiy xavf- xatarlar darajasini pasaytirishga qaratilgan tadbirlarni tashkil etish va amalga oshirish	Ma'lumotlar bazalari va elektron arxivlar bilan ishlash tartibi
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joyidagi zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillarini, xavflarni va kasbiy xavflarni baholash uchun tashkilotda qo'llaniladigan usullarni aniqlash
		2. Kasbiy xavflarni aniqlash, tahlil qilish va baholash
		3. Xavfsiz mehnat sharoitlari va mehnat xavfsizligini ta'minlash, xavflarni professional boshqarish bo'yicha takliflar ishlab chiqish
		4. Ishchilarni xavfsiz mehnatga rag'batlantirish va mehnat sharoitlarini yaxshilashdan manfaatdorligini oshirish, ularni mehnatni muhofaza qilish bilan bog'liq muammolarni hal qilishga jalb qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqish
		5. Xodimlarning mehnat va dam olish rejimini ta'minlash bo'yicha takliflar tayyorlash
		6. Ishlab chiqarish ob'ektlarini qabul qilish va ishga tushirish bo'yicha hujjatlarni tahlil qilish, ishga tushirilayotgan ishlab chiqarish ob'ektlarining mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat me'yoriy talablariga muvofiqligini tekshirish va ish beruvchiga takliflar tayyorlash
		7. Tashkilot xodimlarini majburiy tibbiy ko'rikdan, majburiy psixiatrik tekshiruvdan o'tkazishni nazorat qilish
		8. Xodimlarni shaxsiy va jamoaviy himoya vositalari bilan ta'minlash, shuningdek ularning saqlanishi, holati va yaroqliligini baholash ustidan nazorat qilish
		9. Ishlab chiqarishdagi shikastlanishlar va kasb kasalliklarining oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar rejasiga takliflar tayyorlash
		10. Belgilangan standartlarga muvofiq tibbiy-profilaktika xizmati va ishchilarning sanitariya-maishiy xizmatlariga qo'yiladigan talablarni ta'minlash bo'yicha takliflar tayyorlash
		11. Jabrlanganlarga birinchi tibbiy yordam vositalarining mavjudligini nazorat qilish
		12. Mehnatni muhofaza qilish xonalari va (yoki) burchaklari tashkil etilishini nazorat qilish
		Ko'nikma:
		Ish joyidagi zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillari, xavf va kasbiy xavflarni baholash usullarini qo'llash
		Mehnat sharoitlarini ishlab chiqarish nazoratini amalga oshirishni muvofiqlashtirish, mehnat sharoitlarini baholash, natijalarni tahlil qilish

		Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarning ustuvorligini ularning samaradorligi nuqtayi nazaridan asoslash
		Qabul qilingan chora-tadbirlarni tahlil qilish va kasbiy xavflar darajasini yanada pasaytirish imkoniyatlari asosida xavflarni boshqarish choralari ishlab chiqish
		Ish joyidagi mehnat sharoitlarini hisobga olgan holda shaxsiy himoya vositalari va jamoaviy himoya vositalariga talablarni shakllantirish, ularning xususiyatlarini, shuningdek normativ talablarga muvofiqligini baholash.
		Ishchilar sanitariya va maishiy xizmatlarini baholash
		Dastlabki va davriy tibbiy ko'rikdan o'tkaziladigan xodimlar ro'yxatini tayyorlash
		Tibbiy ko'riklar o'tkazish uchun tibbiy muassasalar bilan shartnoma tuzish yuzasidan zarur hujjatlarni tayyorlash
		Bilim:
		Ishlab chiqarish muhiti va mehnat jarayonining zararli va (yoki) xavfli omillarining manbalari va xususiyatlari, ularning tasnifi
		Potensial zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillarini aniqlash usullari va kasbiy xavflarni baholash tartibi
		Ishga qabul qilinganda xodimlarni dastlabki tibbiy ko'rikdan o'tkazish, davriy va navbatdan tashqari tibbiy ko'riklar va boshqa tibbiy ko'rikdan o'tkazish tartibi
		Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash va kasbiy xavf darajasini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar ro'yxati
		Ish beruvchining faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda Rossiya Federatsiyasining sanitariya-gigiyena qonunchiligiga qo'yiladigan talablar
		Zararli va (yoki) xavfli mehnat sharoitlari bilan ishlaydigan xodimlarga imtiyozlar va kompensatsiyalar berish tartibi va shartlari
		Ishchilarni xavfsiz ishlashga rag'batlantirish va rag'batlantirish usullari
		Xavfsiz sharoitlar va mehnatni muhofaza qilish nuqtayi nazaridan binolar, inshootlar, binolar, mashinalar, qurilmalar, ishlab chiqarish jarayonlari uchun normativ-huquqiy hujjatlarning asosiy talablari
		Ishlab chiqarish maqsadlari uchun dizayn va texnologik hujjatlarning bir qismi sifatida mehnatni muhofaza qilish choralari ishlab chiqish tartibi
		Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalarini qo'llash tartibi va asosiy xususiyatlari
	A1.05.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish	Mehnat harakatlari:
		1. Tashkilotning tarkibiy bo'linmalarida mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ishlarni tashkil etish va muvofiqlashtirish

	tizimining ishlashini ta'minlashda ishtirok etish	2. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat me'yoriy talablarini o'z ichiga olgan normativ-huquqiy hujjatlarni ish beruvchi faoliyatining o'ziga xos xususiyatlariga muvofiq yangilash
		3. Ish beruvchining faoliyatining o'ziga xos xususiyatlariga muvofiq mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat normativ talablarini o'z ichiga olgan normativ-huquqiy hujjatlarni tizimlashtirish
		4. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat me'yoriy talablarini o'z ichiga olgan normativ-huquqiy hujjatlarni ish beruvchi faoliyatining o'ziga xos xususiyatlariga muvofiq saqlash
		Ko'nikma:
		Nazorat faoliyati natijalariga ko'ra ish beruvchining mehnatni muhofaza qilish talablariga mehnat qonunchiligiga, xodimlarning mehnat va dam olish rejimlariga, davlat organlarining ko'rsatmalariga va buyruqlariga rioya etilishini nazorat qilish
		Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlar rejasiga (dasturiga) kiritish uchun takliflar tayyorlash
		Pudratchi tashkilotlarda xavfsiz mehnat sharoitlarini ta'minlanilishini nazorat qilish
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ishlarni tashkil etish bo'yicha ichki normativ hujjatlarni ishlab chiqish
		Xodimlarning mehnatni muhofaza qilish bo'yicha me'yoriy-huquqiy hujjatlarga, jamoa shartnomasi va mehnatni muhofaza qilish bo'yicha shartnoma shartlariga, ichki normativ hujjatlarga rioya qilishlarini nazorat qilish
		Tashkilotning tarkibiy bo'linmalari tomonidan mehnat sharoitlari va xavfsizlikni yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqishni muvofiqlashtirish va ularning bajarilishini nazorat qilish
		Mehnat sharoitlarini yaxshilashga qaratilgan tadbirlar rejasini (dasturini) ishlab chiqish
		Axborotni uzatish va almashish imkonini beruvchi nazorat va monitoring tartiblarini amalga oshirish uchun elektron vositalardan foydalanish
		Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni yaxshilash maqsadida ish beruvchi, xodimlar va (yoki) ularning vakillari, mehnatni muhofaza qilish xizmati (muhandisi), davlat boshqaruvi, nazorat va nazorat organlari bilan muloqot va hamkorlik qilish
		Mehnatni muhofaza qilish talablariga rioya qilmaslik sabablarini aniqlash

		Nazorat tadbirlari natijalarini hujjatlashtirish, mehnatni muhofaza qilish talablarini buzgan shaxslarga buyruqlar berish
		Bilim:
		Mehnat xavfsizligini tekshirish va nazorat qilish turlari
		Mehnatni muhofaza qilish ustidan davlat tekshiruvi va nazorati tuzilmasi
		Mehnatni muhofaza qilish talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati (tekshiruvchilar) vakillarining huquq va majburiyatlari
		Mehnatni muhofaza qilish talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazoratini (tekshirishni) amalga oshirishda ish beruvchilarning majburiyatlari
		Tashkilotning ichki va tashqi axborot tizimi
		Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holati ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirish masalalari, jamoatchilik nazorati organlari bilan oʻzaro hamkorlik tamoyillari
		Mehnatni muhofaza qilish talablarini buzganlik uchun javobgarlik turlari va javobgarlikka tortish tartibi
		Tekshirish va nazorat harakatlari sohasida elektron hujjat aylanishi
		Majburiy hisobot va statistik maʼlumotlarni yigʻish uchun raqamli platformalar
		Axborot kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli platformalar, dasturlar bilan ishlash tartibi
		Mehnatni muhofaza qilish talablarini buzganlik uchun javobgarlikni hujjatlashtirish
		Mehnatni muhofaza qilish talablarini buzganlik uchun javobgarlik yuzaga kelgan taqdirda apellyatsiya berish tartibi
	A1.06.6 Ish joydagi mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holati ustidan nazoratni taʼminlash	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylarida ishlab chiqarish nazorati va mehnat sharoitlarini maxsus baholashni oʻtkazishni rejalashtirish
		2. Mehnat sharoitlarini maxsus baholash boʻyicha ishlarni tashkil etish
		3. Xodimga ish joyidagi xavfli va (yoki) zararli ishlab chiqarish omillarini aniqlash boʻyicha ishlarni muvofiqlashtirish
		4. Mehnat sharoitlarini maxsus baholash boʻyicha ishlarni olib borish metodologiyasiga rioya etilishi ustidan nazoratni tashkil etish, uni amalga oshirish natijalarini koʻrib chiqish va tahlil qilish
		5. Mehnat sharoitlarini maxsus baholashni tashkil etish va amalga oshirish bilan bogʻliq hujjatlarni tayyorlash

		6. Ishchilarni ish joylaridagi mehnat sharoitlari, kasbiy xavf-xatarlar darajasi, shuningdek ularga beriladigan kafolatlar va ularga to'lanadigan kompensatsiyalar to'g'risida xabardor qilish
		7. Mehnat sharoitlarini maxsus baholash natijalari bo'yicha ishlab chiqilgan mehnat sharoitlarini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlar bajarilishini monitoring qilish
		Ko'nikma:
		Mehnat sharoitlari bo'yicha hujjatlar va ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish, ishlab chiqarishni nazorat qilish dasturlarini ishlab chiqish
		Mehnat sharoitlarini maxsus baholash, davlat akkreditatsiyasi, standartlashtirish va statistika natijalarini qayd qiluvchi mehnatni muhofaza qilish bo'yicha raqamli platformalar va ma'lumot-axborot tizimlaridan foydalanish
		Mehnat sharoitlarining mehnatni muhofaza qilish bo'yicha davlat me'yoriy talablariga muvofiqligi to'g'risidagi deklaratsiyalarni tayyorlash va topshirish
		Ish joyidagi mehnat sharoitlarini baholash va nazorat qilishni tashkil etish bo'yicha ichki normativ hujjatlarni ishlab chiqish
		Bilim:
		Ishlab chiqarish muhiti va mehnat jarayoni omillari, mehnat sharoitlarini gigienik baholash va tasniflashning asosiy masalalari
		Salbiy omillarni tasniflash va himoya choralarini ishlab chiqish uchun zarur bo'lgan xavflar ro'yxati, mehnat muhiti va ish jarayonining xavf manbalari parametrlari
		Asosiy texnologik jarayonlar va ishlab chiqarish rejimlari, tashkilotda qo'llaniladigan uskunalar, uning ishlash tamoyillari va ishlash qoidalari
		Uskunaning texnik holatini xavfsizlik talablariga muvofiqligini nazorat qilish qoidalari va vositalari
		Ishlab chiqarish nazoratini o'tkazish va mehnat sharoitlarini maxsus baholash tartibining huquqiy va tashkiliy asoslari
	A1.07.6 Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarini tekshirish va hisobga olishni ta'minlash	Mehnat harakatlari:
		1. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarini tekshirish komissiyasi ishini tashkil etish
		2. Voqea sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish va ishtirok etgan shaxslar bilan suhbat o'tkazish
		3. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklari holatlari to'g'risidagi ma'lumotlarni belgilangan shaklda o'rganish va taqdim etish
		4. Baxtsiz hodisalarni tekshirish komissiyasi a'zolari, kasaba uyushmasi, davlat nazorati organlarining mansabdor shaxslari va jabrlangan ishchi (uning qarindoshlari) bilan o'zaro munosabatlar

		5. Baxtsiz hodisaning sabablari va sharoitlarini, shuningdek mehnatni muhofaza qilish talablarini buzganlik uchun javobgar shaxslarni aniqlash
		6. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarini tekshirish va hisobga olish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni tayyorlash
		7. Baxtsiz hodisalarni tekshirish materiallarini tegishli organlar va tashkilotlarga, shuningdek jabrlanuvchilar va ularning vakolatli vakillariga normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan tartibda yuborish.
		8. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish bo'yicha ishlarni muvofiqlashtirish
		Ko'nikma:
		Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklari, mehnat sharoitlari va ishchilarni shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlash holati to'g'risidagi ma'lumotlarni, shuningdek ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasbiy kasalliklarni tekshirish uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlarni to'plash.
		Baxtsiz hodisaning holatlari va sabablarini, shuningdek mehnatni muhofaza qilish talablarini buzgan shaxslarni aniqlash uchun tergov materiallarini tahlil qilish.
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ma'lumotnoma va axborot tizimlaridan, mehnatni muhofaza qilish nazorati organlarining axborot resurslaridan, davlat statistikasining raqamli platformalaridan foydalanish.
		Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining sabablarini aniqlash, tahlil qilish va shunga o'xshash hodisalarning oldini olish uchun zarur choralarni ko'rish.
		Baxtsiz hodisalarni tekshirish jarayonida aniqlangan kasbiy xavflarni baholash va ularning darajasini pasaytirish choralarni ishlab chiqish
		Mehnat xavfsizligiga ta'sir qiluvchi ishlab chiqarish omillarini aniqlash, ularning xodimga ta'siri oqibatlarini tezda baholash
		Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasbiy kasalliklarni tekshirishda materiallarni tayyorlash va hujjatlashtirish
		Bilimlar:
		Ishda sodir bo'lgan baxtsiz hodisalar turlari
		Kasbiy kasalliklarning sabablari, turlari va oldini olish
		Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasbiy kasalliklarni tekshirish tartibi va muddatlari
		Internet xizmatlari, mobil ilovalar va sodir bo'lgan baxtsiz hodisalar haqidagi ma'lumotlarni uzatish tartibi

		Baxtsiz hodisalarni tekshirish materiallarini tayyorlash tartibi
	Mas’uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo’lmaydigan o’quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O’quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas’uliyatni o’z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish.
A2.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi va kasbiy xavflarni baholashni rejalashtirish, ishlab chiqish va takomillashtirish	A2.01.6 Mehnatni muhofaza qilish va kasbiy xavflarni boshqarish tizimining maqsad va vazifalarini aniqlash	Mehnat harakatlari: 1. Ish beruvchida mehnatni muhofaza qilish holatining dastlabki tahlilini ta’minlash (xodimlar va (yoki) ular vakolat bergan vakillik organlari bilan birgalikda) 2. Ish beruvchining faoliyatining o’ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda mehnatni muhofaza qilish sohasidagi ish beruvchining maqsad va vazifalarini aniqlash. 3. Mehnatni muhofaza qilish xizmatlari sonini hisoblash, takliflar tayyorlash 4. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi bo’yicha mahalliy normativ hujjatga kiritish bo’yicha takliflarni tayyorlash 5. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish va sozlash, kasbiy xavflarni kamaytirish yo’nalishlari bo’yicha takliflar tayyorlash Ko’nikmalar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi tartiblarini amalga oshirishni ta’minlash uchun mehnatni muhofaza qilish bo’yicha davlat me’yoriy talablarini, xavfsizlik va mehnatni muhofaza qilish sohasidagi davlatlararo, milliy va xalqaro standartlarni qo’llash. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini yaratish bo’yicha ilg’or tajribalarni tahlil qilish va ushbu tajribadan foydalanish imkoniyatlarini baholash Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini tekshirish (audit qilish) usullarini qo’llash, sohaning o’ziga xosligi va ish beruvchi faoliyatining o’ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda kamchiliklarni aniqlash va tahlil qilish. Ishlab chiqarishdagi shikastlanishlar va kasb kasalliklari holatini tahlil qilish Mehnatni muhofaza qilish, mehnat sharoitlarini maxsus baholash natijalarini qayd etish, davlat akkreditatsiyasi, standartlashtirish va statistika bo’yicha raqamli platformalar va ma’lumot-axborot tizimlaridan foydalanish. Bilimlar:

		Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi uchun milliy, davlatlararo va asosiy xalqaro standartlar
		Mehnatni muhofaza qilish tadbirlarini dasturiy maqsadli rejalashtirish va tashkil etish tamoyillari va usullari
		Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini aniqlash ko'rsatkichlari va usullari
		Mehnat xavfsizligini boshqarish sohasidagi eng yaxshi mahalliy va xorijiy tajribalar
		Ma'lumotlar bazalari va elektron arxivlar bilan ishlash tartibi
		Mahalliy tarmoqlar va "Internet" axborot-telekommunikatsiya tarmog'i uchun amaliy dasturlar, onlayn konsalting tizimlari
		Rasmiy ma'lumotlar va shaxsiy ma'lumotlar bilan ishlashni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar
		Hujjatlarni yuritish va zarur hujjatlarni tayyorlash, hisobotlarni tayyorlash va qog'oz va elektron shaklda ishlarning nomenklaturasini tayyorlash tartibi
	A2.02.6 Mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha vakolatlar, mas'uliyat, majburiyatlarni taqsimlash bo'yicha takliflar tayyorlash, kasbiy xavflarni baholash va resurslar bilan ta'minlashni asoslash.	Mehnat harakatlari:
		1. Boshqaruv darajasidan foydalangan holda ish beruvchining mansabdor shaxslari o'rtasida mehnatni muhofaza qilish sohasidagi majburiyatlarni taqsimlash bo'yicha mahalliy normativ hujjatlar loyihalari uchun takliflar tayyorlash.
		2. Mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha davlat organlari bilan tezkor va maslahat aloqalarini amalga oshirish
		3. Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash va kasbiy xavf darajasini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar rejasini tayyorlash, ularni moliyalashtirish hajmini asoslash.
		Ko'nikmalar:
		Tashkilotning ishlab chiqarish faoliyati, yangi asbob-uskunalar va texnologik jarayonlarni joriy etish bosqichlarida yuzaga keladigan xatarlar ehtimolini tahlil qilish.
		Ishlab chiqarishdagi shikastlanishlar, kasb kasalliklari va ishlab chiqarish omillari ta'sirida yuzaga keladigan kasalliklarning oldini olish bo'yicha profilaktika ishlarini, shuningdek mehnat sharoitlarini yaxshilash bo'yicha ishlarni amalga oshirishni ta'minlash.
		Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash va kasbiy xavflar darajasini pasaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish uchun zarur moliyaviy yordamni hisob-kitob qilish.
		Bilimlar:
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar

		Amaldagi asbob-uskunalar, texnologik jarayonlar, tashkilotdagi boshqaruv tuzilmasi
		Ishchilarning ishlab chiqarishdagi shikastlanishlari va kasb kasalliklarini kamaytirish bo'yicha profilaktika chora-tadbirlarini moliyalashtirish va zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillari bilan ishlaydigan ishchilarni kurortda davolashni moliyaviy qo'llab-quvvatlash va byudjetlarni ishlab chiqish qoidalari.
		Zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillari bilan ishlaydigan ishchilarning ishlab chiqarish jarohatlari va kasbiy kasalliklarini kamaytirish bo'yicha profilaktika chora-tadbirlarini moliyalashtirish mexanizmi
		Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklaridan majburiy ijtimoiy sug'urta qilish bo'yicha sug'urtalovchilar uchun chegirmalar va qo'shimcha to'lovlarni belgilash qoidalari
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish.
A3.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar samaradorligini ekspertizadan o'tkazish	A3.01.6 Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash, kasbiy xavflarni kamaytirish, ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlarni tahlil qilish.	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joyidagi mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish holatini baholash uchun zarur ma'lumotlarni to'plash
		2. Ish beruvchining ish joyidagi mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha hisobot (statistik) hujjatlari ma'lumotlarining ish beruvchining statistik hisoboti uchun normativ-huquqiy hujjatlar talablariga muvofiqligini baholash.
		3. Ish joyidagi mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha ish beruvchining hisobot (statistik) hujjatlari ma'lumotlarining normativ-huquqiy hujjatlar talablariga muvofiqligini baholash natijalari bo'yicha mahalliy hisobot tayyorlash.
		4. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi protseduralarini hujjatlashtirish
		5. Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash va ish joyidagi kasbiy xavflarni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar rejalarini (dasturlarini) ishlab chiqish.
		Ko'nikmalar:
		Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni yaxshilash bo'yicha rejalarda (dasturlarda) nazarda tutilgan chora-tadbirlarning bajarilishini tahlil qilish

		Ish joyidagi zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillari, xavf va kasbiy xavflarni baholash natijalarini tahlil qilish.
		Ishlab chiqarishdagi shikastlanishlar va kasb kasalliklari holatini, aniqlangan huquqbuzarliklarni bartaraf etish bo'yicha ko'rilayotgan chora-tadbirlar samaradorligini tahlil qilish.
		Ish joyida shikastlanish xavfini baholash
		Shaxsiy himoya vositalarini tanlash va ulardan foydalanish samaradorligini tahlil qilish
		Mehnat sharoitlarini maxsus baholashdan o'tkazishni amalga oshirilishini nazorat qilish va baholash natijalarini tahlil qilish
		Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirishning ustuvorligini ularning samaradorligini hisobga olgan holda baholash
		Qabul qilingan chora-tadbirlarni tahlil qilish va kasbiy xavflar darajasini yanada pasaytirish imkoniyatlari asosida xavflarni boshqarish choralarini ishlab chiqish.
		Bilimlar:
		Ishchilarning kasbiy xavflarini aniqlash va baholash usullari, tartiblari bilan bog'liq normativ-huquqiy hujjatlar, normativ-texnik hujjatlar.
		Potensial zararli va (yoki) xavfli ishlab chiqarish omillarini aniqlash usullari
		Kasbiy shikastlanish xavfini baholash bayonnomasini to'ldirishga qo'yiladigan talablar
		Shaxsiy himoya vositalari uchun standartlar
		Tashkilotda mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi to'g'risidagi nizomni ishlab chiqishga qo'yiladigan talablar
		Ishlab chiqarish muhiti va mehnat jarayonining zararli va (yoki) xavfli omillarining tasnifi, xususiyatlari va manbalari, shuningdek ularning xodimga ta'sir darajasini baholash usullari.
		Mehnat sharoitlari va xavfsizligini yaxshilash va kasbiy xavf darajasini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar ro'yxati
		Zararli va (yoki) xavfli mehnat sharoitlari bilan ishlaydigan xodimlarga beriladigan kafolatlar va kompensatsiyalar turlari, ularni ta'minlash asoslari va tartibi.
	A3.02.6	Mehnat harakatlari:
	Ish beruvchilar va xodimlarga ish joyida xavfsiz mehnat sharoitlarini ta'minlash va kasbiy xavflarni baholash	1. Mehnatni muhofaza qilish xizmati rahbarlari, mutaxassislari va ishchilarning xavfsizligi va mehnatini muhofaza qilish bo'yicha tezkor boshqaruvni amalga oshiruvchi shaxslarni ish joyida xavfsiz mehnat sharoitlarini ta'minlash va kasbiy xavflarni baholash to'g'risida xabardor qilish va maslahat berish.
		2. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ilg'or tajribalarni o'rganish va tarqatish

	masalalari bo'yicha maslahat berish.	3. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarishni samarali tashkiliy qo'llab-quvvatlash bo'yicha takliflarni ishlab chiqish 4. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ishlarni tashkil etish va muvofiqlashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish 5. Ishchilarni xavfsiz mehnatga rag'batlantirish darajasini, ishchilarning ish joyidagi mehnat sharoitlarini yaxshilashdan manfaatdorligini oshirish, ularni mehnatni muhofaza qilish bilan bog'liq muammolarni hal qilishda jalb qilish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish. Ko'nikmalar: Ish beruvchining ishlab chiqarish faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini va uning tashkiliy tuzilishini tahlil qilish Mehnat sharoitlari va mehnatni muhofaza qilishni yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish uchun ajratilgan bo'linmalarda mablag'larning sarflanishini tahlil qilish. Ishchilarning hayoti va sog'lig'iga tahdid soladigan xavflarni aniqlash va kasbiy xavf darajasini baholash Ish joyida aniqlangan kasbiy xavflarni tahlil qilish va ularni nazorat qilish Bilimlar: Xodimlarni boshqarishning samarali texnologiyalari Professional xavflarni baholash usullari Xodimlarni xabardor qilish va ishtiraklashtirish texnologiyalari Ishchilarni xavfsiz ishlashga rag'batlantirish va rag'batlantirish usullari Xavfsizlikni ta'minlash va mehnat sharoitlarini yaxshilash uchun ilg'or tajribalar va ilg'or texnologiyalar
	A.3.03.6 Ishchilarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish tartib-qoidalarining samaradorligini baholash	Mehnat harakatlari: 1. Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish masalalari bo'yicha standartlar va ichki qoidalarni shakllantirish 2. Ishchilarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish tartib-qoidalarining samaradorligi mezonlarini aniqlash 3. Ishchilarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish uchun qo'llaniladigan protseduralar samaradorligini baholash uchun ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish Ko'nikmalar: Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha mutaxassislar va xodimlarning xavfsizligi va mehnatni muhofaza qilish bo'yicha boshqaruvni amalga oshiruvchi shaxslar bilan muloqot o'rnatish

		Xodimlarni mehnatni muhofaza qilishga o'qitish masalalari bo'yicha ichki normativ hujjatlarni ishlab chiqishni tashkil etish
		Ish beruvchilar va ishchilarni mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha o'qitish va o'qitishni baholash uchun ilg'or tajribalardan foydalanish
		Ish beruvchilar va xodimlarni mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha o'qitish va o'qitishni baholash bo'yicha ma'lumotlar, ilg'or jahon amaliyoti tendentsiyalarini tahlil qilish.
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ma'lumot va axborot tizimidan foydalanish
		Bilimlar:
		Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish uchun qo'llaniladigan protseduralar samaradorligini baholashning asosiy mezonlari
		Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha o'qitish va ta'limni tartibga soluvchi milliy, davlatlararo va xalqaro standartlarning asosiy qoidalari
		Tashkilotda mahalliy normativ hujjatlarni yaratish tartibini, ularni muvofiqlashtirish va tasdiqlash tartibini belgilovchi hujjatlar
	Mas'uliyat va mustaqillik	Tashkilotning ishlab chiqarish faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari
		1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
A4.6 Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni strategik boshqarish	A4.01.6 Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni strategik boshqarishni uslubiy ta'minlash	2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni strategik boshqarishning vazifalari, tamoyillari va maqsadlarini aniqlash
		2. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini uslubiy ta'minlashga qo'yiladigan talablarni aniqlash
		3. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni strategik boshqarish tizimini shakllantirish bo'yicha mahalliy normativ hujjatlarni ishlab chiqishni tashkil etish.
		4. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha professional qoidalarni ishlab chiqishni muvofiqlashtirish
		5. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha yagona yondashuvlarni joriy etish

		6. Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha reglamentning asosiy qoidalarini yangilash Ko'nikmalar: Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish masalalari bo'yicha tashkilot xodimlari va manfaatdor tomonlar bilan muloqot o'rnatish. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha mahalliy normativ hujjatlarni ishlab chiqishni boshqarish Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarishning professional tizimini yaratish bo'yicha eng yaxshi milliy va xalqaro amaliyotni hisobga olgan holda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish qoidalarini ishlab chiqish Ishlab chiqilgan me'yoriy hujjatlarni hisobga olgan holda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish jarayonini tashkil etish Bilimlar: Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish jarayonlarini tashkil etish va takomillashtirish tamoyillari Strategik boshqaruvning asosiy tamoyillari va elementlari Xalqaro, davlatlararo va milliy standartlar, kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha ilg'or tajribalar Tashkilotning umumiy rivojlanish strategiyasini belgilovchi ichki normativ hujjatlar Jamoaviy boshqaruv va madaniyat standartlari
	A4.02.6 Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish bo'yicha ishlarni muvofiqlashtirish	Mehnat harakatlari: 1. Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish jarayoni ishtirokchilari uchun vazifalarni belgilash 2. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish jarayonini amalga oshirish uchun muddatlarni aniqlash va vazifalarning bajarilishini nazorat qilish 3. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini ishlab chiqish va joriy etishni tashkil etish Ko'nikmalar: Tashkilot rahbariyati, xodimlari va manfaatdor tomonlar bilan kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish bo'yicha muloqot o'rnatish Kasbiy xavflarni boshqarish jarayonini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan resurslarni baholash Korporativ hujjatlar talablarini hisobga olgan holda tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish jarayonlarini tashkil etish Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimining samaradorligini baholash uchun ko'rsatkichlarni ishlab chiqish Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish samaradorligini baholash Bilimlar:

		Loyihani boshqarish asoslari va tamoyillari
		Tashkiliy o'zgarishlarning zamonaviy nazariyalari va ularni amalga oshirishga yondashuvlar
		Strategik va operatsion rejalashtirish jarayonlarining mazmuni, elementlari va tamoyillari
		Tashkilotdagi xodimlarning o'zaro ta'sirining zamonaviy nazariyalari va konsepsiyalari, shu jumladan jamoaviy etika, motivatsiya, guruh dinamikasi, jamoani shakllantirish, muloqot, yetakchilik, nizolarni boshqarish va innovatsiyalarni joriy etish.
A4.03.6 Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish bo'yicha ishlarni nazorat qilish		Mehnat harakatlari:
		1. Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarni baholash bo'yicha hisobotni tahlil qilish va tasdiqlash
		2. Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha harakatlar rejasi va nazorat tartiblarini ko'rib chiqish va tasdiqlash
		3. Tashkilotdagi mavjud kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha takliflar tayyorlashni tashkil etish va nazorat qilish
		4. Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tartib-qoidalarini hujjatlashtirish
		Ko'nikmalar:
		Kasbiy xavf-xatarlarni baholash hisobotini ishlab chiqish jarayonini nazorat qilish
		Taqdim etilgan ma'lumotlarga asosanib, kasbiy xavf-xatarlarni tasniflash
		Kasbiy xavf-xatarlarni baholash bo'yicha hisobot tayyorlash va taqdim etish uchun bo'limlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni tashkil etish
		Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimi bo'yicha tarkibiy bo'linmalarining faoliyat rejalarini tahlil qilish
		Bilimlar:
		Kasbiy xavf-xatarlarni baholash bo'yicha hisobotni tuzish talablari va qoidalar
		Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha ichki qoidalar
		Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimining tartiblari
		Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimining ishlashini monitoring qilish tartiblari
A4.04.6 Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish samaradorligini		Mehnat harakatlari:
		1. Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha strategiyaning amalga oshirilishini monitoring qilish
		2. Tashkilotdagi kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini monitoring qilish

	nazorat va monitoring qilish	3. Alohida bo'limlarda va umuman tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy qilish ko'rsatkichlarini tahlil qilish
		Ko'nikmalar:
		Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy qilish ko'rsatkichlarini tahlil qilish
		Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish
		Bilimlar:
		Integratsiyalashgan strategik nazorat turlari va tartiblari
		Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimining samaradorlik ko'rsatkichlarini shakllantirish va tahlil qilish tamoyillari
		Kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini amalga oshirishning psixologik jihatlari
		Tashkilotda kasbiy xavf-xatarlarni boshqarish tizimini joriy etish samaradorligini nazorat va monitoring qilishning zamonaviy xalqaro va milliy tajribasi
		Kasbiy etika standartlari
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va biriktirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
		2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, biriktirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish.
Texnik va/yoki texnologik talab		Mehnat muhofazasi bo'yicha standartlarga amal qilish ("ISO 45002:2023 Kasbiy xavfsizlik va sog'liq menejmenti tizimi, "ISO 45001:2020 standartini joriy etish bo'yicha umumiy ko'rsatmalar", "ISO 45003:2021 Kasbiy xavfsizlik va sog'liq menejmenti tizimi – Ish joyida psixologik xavfsizlik va sog'liq – Psixologik xatarlarni boshqarish bo'yicha qo'llanma".

Kasbning nomi	Mehnat munosabatlari va sharoitlari bo'yicha professional- mutaxassis (Mehnat sharoitlari omillarini tahlil qilish bo'yicha ekspert)
Mashg'ulot nomining kodi	24233003
TMR bo'yicha malaka darajasi	6
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etilmaydi
Ish staji (amaliy tajriba)ga qo'yilgan talablar	Ta'lim darajasi o'rta maxsus professional ta'lim bo'lganda uch yillik tajriba talab etiladi

Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	Strategik fikrlash, biznesni tushunish, analitik fikrlash.	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar	1) bakalavriat 2) o'rta maxsus professional ta'lim va amaliy tajriba	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi	-	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari	21493006 Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha professional-mutaxassis	
	21493010 Texnika xavfsizligi muhandisi	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	6	21493007 Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi
	6	23201084 Mehnat xavfsizligi va gigiyena bo'yicha kasbiy ta'lim tashkiloti o'qituvchisi
	5	32570007 Mehnat sharoitlari bo'yicha texnik

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
B1.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish, joriy etish va samaradorligini ta'min-lashda ishtirok etish	B1.01.6 Potensial xavfli va zararli mehnat sharoitlariga ega bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlar va ishlarni identifikatsiyalash	O'qitish natijalari:
		Mehnat harakatlari:
		1. Ishlab chiqarish jarayonlari va texnologik operatsiyalarni tahlil qilib, xavfli va zararli omillar mavjud bo'lgan ish turlarini aniqlash.
		2. Ish joylari va ishlab chiqarish hududlarini ko'zdan kechirish orqali potensial xavf manbalarini identifikatsiyalash.
		3. Mehnat sharoitlariga ta'sir etuvchi fizik, kimyoviy, biologik va psixofiziologik omillarni baholash.
		4. Texnologik hujjatlar, mehnat muhofazasi bo'yicha yo'riqnomalar va avvalgi tekshiruv natijalarini tahlil qilish.
		5. Identifikatsiya qilingan xavfli va zararli jarayonlar bo'yicha xulosa tayyorlash hamda ularni rasmiy ro'yxatga kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Ishlab chiqarish jarayonlari va texnologik operatsiyalarni tizimli tahlil qilish.
		Xavfli va zararli mehnat sharoitlari omillarini (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik) aniqlash va baholash.
		Ish joylari va ishlab chiqarish hududlarini vizual inspeksiya va monitoring qilish.

		Mehnat muhofazasi va sanitariya-gigiyena talablari bo'yicha normativ hujjatlar bilan ishlash. Identifikatsiya natijalarini rasmiylashtirish, xulosa va hisobotlar tayyorlash. Bilimlar: Mehnat sharoitlari va ishlab chiqarish muhitiga ta'sir etuvchi xavfli va zararli omillar (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik). Ishlab chiqarish jarayonlari, texnologik operatsiyalar va uskunalarning xavf manbalari bilan bog'liq xususiyatlari. Mehnat muhofazasi, sanitariya-gigiyena va mehnat xavfsizligi bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar talablari. Ish joylarini attestatsiya qilish, xavflarni identifikatsiyalash va baholash usullari. Identifikatsiya natijalarini rasmiylashtirish, hisobot va reyestrlarni yuritish tartibi.
	B1.02.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish va joriy etishni tashkiliy va texnik jihatdan ta'minlash	Mehnat harakatlari: 1. Tashkilotda mehnatni muhofaza qilish bo'yicha mavjud holatni tahlil qilish va boshqaruv tizimini joriy etish ehtiyojlarini aniqlash. 2. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (siyosat, maqsadlar, tartib-taomillar) loyihasini ishlab chiqishda ishtirok etish. 3. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tashkiliy tuzilma, mas'uliyat va vakolatlarni belgilashga doir takliflar tayyorlash. 4. Tizimni joriy etish uchun zarur texnik vositalar, hujjatlar va nazorat mexanizmlarini ishlab chiqish hamda joriy etishni muvofiqlashtirish. 5. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi samaradorligini monitoring qilish va uni takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish. Ko'nikmalar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimlarini (siyosat, maqsadlar, tartib-taomillar) loyihalash va joriy etish. Mehnat muhofazasi sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar va standartlarni amaliyotda qo'llash. Tashkiliy tuzilma, mas'uliyat va vakolatlarni belgilash hamda muvofiqlashtirish. Texnik va tashkiliy xavfsizlik choralarni rejalashtirish, joriy etish va nazorat qilish. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi samaradorligini monitoring qilish va takomillashtirish. Bilimlar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimlari (MMBT)ning tuzilishi, elementlari va ishlash tamoyillari.

		Mehnat muhofazasi va mehnat xavfsizligi sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar, davlat talablari va standartlar. Xavf va tavakkalchiliklarni aniqlash, baholash hamda ularni boshqarish usullari. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tashkiliy va texnik tadbirlarni rejalashtirish, joriy etish va nazorat qilish tartibi. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi samaradorligini baholash, monitoring qilish va doimiy takomillashtirish usullari.
	B1.03.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini va doimiy ravishda takomillashtirilishi ni ta'minlash	Mehnat harakatlari: 1. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (MMBT) faoliyatini muntazam monitoring qilish va uning natijalarini tahlil qilish. 2. Ichki auditlar, tekshiruvlar va baholashlar orqali tizimdagi kamchiliklar va nomuvofiqliklarni aniqlash. 3. Baxtsiz hodisalar, kasb kasalliklari va ishlab chiqarishdagi hodisalar sabablarini tahlil qilish. 4. Tahlil natijalariga asosan tuzatish va oldini oluvchi choralarni ishlab chiqish hamda amalga oshirilishini nazorat qilish. 5. MMBT samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar tayyorlash va ularni rahbariyatga taqdim etish. Ko'nikmalar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (MMBT) samaradorligini monitoring va tahlil qilish. Ichki auditlar, tekshiruvlar va baholashlarni rejalashtirish hamda o'tkazish. Baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklari sabablarini tahlil qilish. Tuzatish va oldini oluvchi choralarni ishlab chiqish, amalga oshirish va nazorat qilish. Doimiy takomillashtirish bo'yicha xulosa va takliflarni tayyorlash hamda rahbariyatga taqdim etish. Bilimlar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimlari (MMBT)ni doimiy takomillashtirish tamoyillari va sikllari (rejalashtirish–bajarish–tekshirish–harakat qilish). Mehnat muhofazasi sohasida ichki audit, monitoring va samaradorlikni baholash usullari. Baxtsiz hodisalar, kasb kasalliklari va ishlab chiqarishdagi hodisalarni tahlil qilish metodlari. Tuzatish va oldini oluvchi choralarni ishlab chiqish hamda ularning samaradorligini baholash tartibi. Mehnatni muhofaza qilish tizimi faoliyati bo'yicha hisobotlar tayyorlash, ko'rsatkichlar va indikatorlarni shakllantirish usullari.

	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish.
B2.6 Mehnat sharoitlari holatini nazorat qilish va mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi holati bo'yicha ishlab chiqarish nazorati ma'lumotlarini tezkor tahlil qilish	B2.01.6 Ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazish tashkil qilish, amalga oshirish va natijalarini qo'llash	Mehnat harakatlari: 1. Ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazish rejasini ishlab chiqish va jarayonni tashkiliy jihatdan muvofiqlashtirish. 2. Attestatsiya o'tkaziladigan ish joylari, texnologik jarayonlar va mehnat sharoitlari omillarini aniqlash hamda ro'yxatini shakllantirish. 3. Mehnat sharoitlari omillarini instrumental o'lchash va laboratoriya tekshiruvlarini tashkil etish hamda ularning bajarilishini nazorat qilish. 4. O'lchov va baholash natijalarini tahlil qilish, ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha toifalarga ajratish. 5. Attestatsiya natijalarini rasmiylashtirish, xulosalar va takliflar tayyorlash hamda ularni mehnat sharoitlarini yaxshilashda qo'llash. Ko'nikmalar: Ish joylarini attestatsiyadan o'tkazish jarayonini rejalashtirish va tashkiliy jihatdan muvofiqlashtirish. Mehnat sharoitlari omillarini (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik) aniqlash va baholash. Instrumental o'lchovlar va laboratoriya tekshiruvlari natijalarini tahlil qilish. Ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha tasniflash va toifalarga ajratish. Attestatsiya natijalarini rasmiylashtirish, xulosa va takliflar tayyorlash hamda ularni amaliyotga tatbiq etish. Bilimlar: Ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazishning huquqiy va normativ-hujjatlar asoslari. Mehnat sharoitlari omillari (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik) va ularni baholash me'yorlari. Instrumental o'lchovlar va laboratoriya tekshiruvlarini o'tkazish usullari hamda natijalarini baholash tartibi. Ish joylarini mehnat sharoitlari bo'yicha tasniflash va toifalarga ajratish qoidalari. Attestatsiya natijalarini rasmiylashtirish, hisobot tayyorlash va ulardan mehnat sharoitlarini yaxshilashda foydalanish tartibi. Mehnat harakatlari:

	B2.02.6 Korxonaning sanitariya-gigiyena osoyishtaligini boshqarish	1. Korxona ishlab chiqarish va maishiy binolarida sanitariya-gigiyena holatini muntazam monitoring qilish va baholash.
		2. Mehnat sharoitlariga ta'sir etuvchi sanitariya-gigiyena omillarini (mikroiqlim, yoritish, shovqin, chang, tebranish va boshqalar) aniqlash.
		3. Sanitariya-gigiyena me'yorlari va talablariga rioya etilishini nazorat qilish hamda aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish choralari ishlab chiqish.
		4. Sanitariya-gigiyena bo'yicha instrumental o'lchovlar va laboratoriya tekshiruvlarini tashkil etish va ularning natijalarini tahlil qilish.
		5. Korxonaning sanitariya-gigiyena osoyishtaligini yaxshilash bo'yicha tashkiliy va texnik tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish.
		Ko'nikmalar:
		Korxona sanitariya-gigiyena holatini baholash va monitoring qilish.
		Mehnat sharoitlariga ta'sir etuvchi sanitariya-gigiyena omillarini (mikroiqlim, yoritish, shovqin, chang, tebranish va boshqalar) aniqlash.
		Sanitariya-gigiyena me'yorlari va talablarini amaliyotda qo'llash va nazorat qilish.
		Instrumental o'lchovlar va laboratoriya tekshiruvlari natijalarini tahlil qilish.
		Sanitariya-gigiyena osoyishtaligini yaxshilash bo'yicha tashkiliy va texnik tadbirlarni ishlab chiqish va joriy etish.
		Bilimlar:
		Sanitariya-gigiyena me'yorlari va qoidalari, ularning ishlab chiqarish muhitiga qo'yiladigan talablari.
		Mehnat sharoitlariga ta'sir etuvchi sanitariya-gigiyena omillari (mikroiqlim, yoritish, shovqin, chang, tebranish va boshqalar).
		Sanitariya-gigiyena holatini baholash, monitoring qilish va nazorat usullari.
		Instrumental o'lchovlar va laboratoriya tekshiruvlarini o'tkazish tartibi hamda natijalarini baholash mezonlari.
		Sanitariya-gigiyena osoyishtaligini ta'minlash va yaxshilash bo'yicha tashkiliy hamda texnik chora-tadbirlar tizimi.
	B2.03.6 Ish joyida zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini aniqlash va hisobga olish	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylari va ishlab chiqarish jarayonlarini o'rganish orqali zararli va xavfli omillar mavjudligini aniqlash.
		2. Zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik) turlari bo'yicha tasniflash.
		3. Ish joylarida aniqlangan omillar bo'yicha instrumental o'lchovlar va kuzatuvlarni tashkil etish.

		4. O'lchov va baholash natijalarini tahlil qilish hamda ularni belgilangan me'yorlar bilan solishtirish. 5. Zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini hisobga olish, reyestr va hisobotlarda rasmiylashtirish. Ko'nikmalar: Ish joylari va ishlab chiqarish jarayonlarini tahlil qilib, zararli va xavfli omillarni aniqlash. Zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik) tasniflash. Instrumental o'lchovlar, kuzatuv va baholash ishlarini tashkil etish. O'lchov natijalarini sanitariya-gigiyena va mehnat xavfsizligi me'yorlari bilan solishtirib tahlil qilish. Aniqlangan zararli va xavfli omillarni hisobga olish, hujjatlashtirish va reyestrlarni yuritish. Bilimlar: Ishlab chiqarish muhitida uchraydigan zararli va xavfli omillar (fizik, kimyoviy, biologik, psixofiziologik) va ularning inson salomatligiga ta'siri. Mehnat sharoitlari va ishlab chiqarish omillarini aniqlash, baholash hamda tasniflash usullari. Sanitariya-gigiyena va mehnat xavfsizligi bo'yicha me'yorlar, ruxsat etilgan darajalar va talablari. Instrumental o'lchovlar va laboratoriya tekshiruvlarini o'tkazish tartibi hamda ularning natijalarini baholash mezonlari. Zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini hisobga olish, reyestr va hisobotlarni yuritish tartibi.
	B2.04.6 Xodimlarning xavfsiz xulq-atvor uchun muhim bo'lgan kasbiy ahamiyatga ega sifatlarni boshqarish	Mehnat harakatlari: 1. Xodimlar faoliyatida xavfsiz xulq-atvorga ta'sir etuvchi kasbiy ahamiyatga ega sifatlarni (diqqat, mas'uliyat, intizom, stressga chidamlilik va boshqalar) aniqlash. 2. Xodimlarning xavfsiz xulq-atvori darajasini baholash uchun kuzatuv, suhbat va psixologik baholash usullarini qo'llash. 3. Xavfsiz xulq-atvorni shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan o'quv va profilaktik tadbirlarni rejalashtirish. 4. Mehnat jarayonida xodimlarning xulq-atvorini monitoring qilish va xavfli xatti-harakatlarni aniqlash. 5. Xavfsiz xulq-atvorni mustahkamlash bo'yicha tavsiyalar va chora-tadbirlarni ishlab chiqish hamda ularning bajarilishini nazorat qilish. Ko'nikmalar: Xodimlarning xavfsiz xulq-atvoriga ta'sir etuvchi kasbiy ahamiyatga ega sifatlarni aniqlash va tahlil qilish. Xavfsiz va xavfli xulq-atvorni baholash uchun kuzatuv, suhbat va baholash usullarini qo'llash.

		Xodimlarda xavfsiz xulq-atvorni shakllantirishga qaratilgan o'quv va rivojlantiruvchi tadbirlarni tashkil etish. Xodimlar xulq-atvorini monitoring qilish va xavfli xatti-harakatlarni o'z vaqtida aniqlash. Xavfsiz xulq-atvorni mustahkamlash bo'yicha profilaktik chora-tadbirlarni ishlab chiqish va joriy etish. Bilimlar: Xavfsiz xulq-atvor tushunchasi, uning mehnat muhofazasi tizimidagi o'rni va ahamiyati. Xodimlarning kasbiy ahamiyatga ega sifatleri (diqqat, mas'uliyat, intizom, stressga chidamlilik va boshqalar) va ularning xavfsizlikka ta'siri. Xavfsiz va xavfli xulq-atvorni aniqlash hamda baholash usullari (kuzatuv, suhbat, psixologik baholash). Xodimlarda xavfsiz xulq-atvorni shakllantirish va rivojlantirish bo'yicha o'quv, motivatsion va profilaktik yondashuvlar. Xulq-atvor bilan bog'liq xavflarni boshqarish va oldini olish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar tizimi.
	B2.05.6 Mehnat jarayonida insonning xavfsizligini, hayoti va sog'lig'i, ish qobiliyati saqlanishini ta'minlash masalalari bo'yicha xodimlarni o'qitish, malakasini oshirish va ularning yuqori darajadagi kompetentligini ta'minlab turish	Mehnat harakatlari: 1. Xodimlarning mehnat xavfsizligi va sog'lig'ini muhofaza qilish bo'yicha bilim va kompetensiya ehtiyojlarini aniqlash. 2. Mehnatni muhofaza qilish, sanoat xavfsizligi va sog'lom mehnat sharoitlariga oid o'quv dasturlari va rejalari ishlab chiqishda ishtirok etish. 3. Xodimlar uchun kirish, davriy va maqsadli o'quv mashg'ulotlari hamda yo'riqnomalarni tashkil etish va o'tkazish. 4. O'qitish va malaka oshirish natijalarini baholash, xodimlarning bilim va ko'nikmalarini tekshirish. 5. Xodimlarning mehnat xavfsizligi bo'yicha kompetentligini doimiy ravishda qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishga qaratilgan takliflar ishlab chiqish. Ko'nikmalar: Xodimlarning mehnat xavfsizligi va sog'lig'ini muhofaza qilish bo'yicha o'quv ehtiyojlarini aniqlash. Mehnatni muhofaza qilish va sog'lom mehnat sharoitlariga oid o'quv dasturlari va materiallarini ishlab chiqish. Kirish, davriy va maqsadli o'quv mashg'ulotlari hamda yo'riqnomalarni samarali tashkil etish va o'tkazish. Xodimlarning bilim va ko'nikmalarini baholash, testlash va attestatsiya qilish. Xodimlarning mehnat xavfsizligi bo'yicha kompetentligini doimiy rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash. Bilimlar:

		Mehnatni muhofaza qilish, sanoat xavfsizligi va ishlab chiqarish sanitariyasi bo'yicha normativ-huquqiy talablar. Mehnat jarayonida inson xavfsizligi, sog'lig'i va ish qobiliyatiga ta'sir etuvchi xavf omillari hamda ularning oldini olish usullari. Xodimlarni o'qitish, malakasini oshirish va kompetensiyalarini rivojlantirish metodlari va pedagogik yondashuvlar. Mehnat xavfsizligi bo'yicha bilimlarni baholash, attestatsiya va testlash tartiblari. Xodimlarning mehnat xavfsizligi bo'yicha kompetentligini doimiy qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish tizimi.
	B2.06.6 Optimal ish va dam olish rejimlarini ta'minlash, ish joyining sanitariya-gigiyena sharoitlarini normallashtirish	Mehnat harakatlari: 1. Ish jarayonlari va yuklama darajasini tahlil qilib, xodimlar uchun maqbul ish va dam olish rejimlarini aniqlash. 2. Ish vaqti, tanaffuslar va dam olish muddatlarining mehnat qonunchiligi va sanitariya-gigiyena me'yorlariga muvofiqligini baholash. 3. Ish joylarida sanitariya-gigiyena sharoitlarini (mikroiqlim, yoritish, shovqin, havoning sifati va boshqalar) o'rganish va baholash. 4. Aniqlangan nomuvofiqliklarni bartaraf etish bo'yicha tashkiliy va texnik chora-tadbirlarni ishlab chiqish va joriy etishni muvofiqlashtirish. 5. Ish va dam olish rejimlari hamda sanitariya-gigiyena sharoitlari bo'yicha ko'rilgan choralar samaradorligini monitoring qilish va tahlil qilish. Ko'nikmalar: Ish jarayonlari va mehnat yuklamasini tahlil qilib, optimal ish va dam olish rejimlarini belgilash. Ish vaqti va dam olish tartiblarining mehnat qonunchiligi hamda sanitariya-gigiyena me'yorlariga muvofiqligini baholash. Ish joylarining sanitariya-gigiyena holatini (mikroiqlim, yoritish, shovqin, havoning sifati va boshqalar) baholash. Sanitariya-gigiyena sharoitlarini normallashtirish bo'yicha tashkiliy va texnik chora-tadbirlarni ishlab chiqish. Ish va dam olish rejimlari hamda sanitariya-gigiyena tadbirlarining samaradorligini monitoring qilish va tahlil qilish. Bilimlar: Ish va dam olish rejimlarini belgilash bo'yicha mehnat qonunchiligi, sanitariya-gigiyena me'yorlari va ergonomika talablari. Mehnat yuklamasi, ish intensivligi va ularning xodimlarning sog'lig'i hamda ish qobiliyatiga ta'siri.

		Ish joylarining sanitariya-gigiyena omillari (mikroiqlim, yoritish, shovqin, tebranish, havoning sifati va boshqalar) va ularni normallashtirish me'yorlari.
		Sanitariya-gigiyena sharoitlarini baholash, monitoring qilish va yaxshilash usullari.
		Optimal ish va dam olish rejimlari hamda sanitariya-gigiyena tadbirlarining samaradorligini baholash va doimiy takomillashtirish tamoyillari.
	B2.07.6 Ishchilar sog'lig'ini xavfli texnologik omillardan himoya qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ishlab chiqarish jarayonlarida mavjud bo'lgan xavfli texnologik omillarni aniqlash va tahlil qilish.
		2. Xavfli texnologik omillarning ishchilar sog'lig'iga ta'sir darajasini baholash.
		3. Xavfli texnologik omillarni kamaytirish yoki bartaraf etishga qaratilgan muhandislik, texnik va tashkiliy choralarni ishlab chiqish.
		4. Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalaridan foydalanilishini tashkil etish va nazorat qilish.
		5. Ko'rilgan himoya choralari samaradorligini monitoring qilish va ularni takomillashtirish bo'yicha takliflar tayyorlash.
		Ko'nikmalar:
		Xavfli texnologik omillarni aniqlash va ularni tahlil qilish.
		Texnologik omillarning ishchilar sog'lig'iga ta'sirini baholash.
		Xavflarni kamaytirish yoki bartaraf etish bo'yicha muhandislik va tashkiliy choralarni ishlab chiqish.
		Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalarini tanlash, qo'llash va ulardan foydalanishni nazorat qilish.
		Himoya choralari samaradorligini monitoring qilish va takomillashtirish.
		Bilimlar:
		Xavfli texnologik omillar (mexanik, fizik, kimyoviy, biologik va boshqalar) hamda ularning ishchilar sog'lig'iga ta'siri.
		Mehnat muhofazasi, sanoat xavfsizligi va ishlab chiqarish sanitariyasi bo'yicha normativ-huquqiy talablar.
		Xavf va tavakkalchiliklarni aniqlash, baholash hamda boshqarish usullari.
		Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalarini tanlash, qo'llash va ulardan foydalanish qoidalari.
		Xavfli texnologik omillardan himoyalash bo'yicha muhandislik, texnik va tashkiliy choralar samaradorligini baholash usullari.
	B2.08.6 Jamoaviy himoya vositalari va shaxsiy himoya	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylari va ishlab chiqarish jarayonlarida mavjud xavf va zararli omillarga mos jamoaviy hamda shaxsiy himoya vositalariga bo'lgan ehtiyojni aniqlash.

	vositalari bilan ta'minlashni boshqarish	2. Jamoaviy himoya vositalari (ventilyatsiya, himoya to'siqlari, signalizatsiya va boshqalar)ni joriy etish va ularning texnik holatini nazorat qilish. 3. Shaxsiy himoya vositalarini tanlash, xodimlarni ular bilan ta'minlash va belgilangan tartibda hisobini yuritish. 4. Xodimlarning shaxsiy himoya vositalaridan to'g'ri va doimiy foydalanishini nazorat qilish hamda tushuntirish ishlarini olib borish. 5. Himoya vositalaridan foydalanish samaradorligini baholash va ularni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish. Ko'nikmalar: Ish joylari xavflariga mos jamoaviy va shaxsiy himoya vositalariga ehtiyojni aniqlash. Jamoaviy himoya vositalarini tanlash, joriy etish va ularning texnik holatini nazorat qilish. Shaxsiy himoya vositalarini tanlash, taqsimlash va hisobini yuritish. Xodimlarning shaxsiy himoya vositalaridan to'g'ri foydalanishini nazorat qilish va tushuntirish. Himoya vositalari samaradorligini baholash va ularni takomillashtirish. Bilimlar: Jamoaviy himoya vositalari (ventilyatsiya, to'siqlar, signalizatsiya, muhofaza qurilmalari) va ularning qo'llanish sohalari. Shaxsiy himoya vositalari (maxsus kiyim, maxsus poyabzal, respirator, qo'lqop, himoya ko'zoynaklari va boshqalar) turlari va ularni tanlash qoidalari. Mehnat muhofazasi va xavfsizligi bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar, standartlar va talablar. Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalarini berish, hisobga olish, saqlash va yaroqlilik muddatini nazorat qilish tartibi. Himoya vositalaridan foydalanish samaradorligini baholash va ularni takomillashtirish usullari.
	B2.09.6 Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini davolash-profilaktika jihatdan ta'minlashni boshqarish	Mehnat harakatlari: 1. Xodimlar salomatligini saqlash bo'yicha davolash-profilaktika tadbirlariga ehtiyojni aniqlash va tahlil qilish. 2. Davriy tibbiy ko'riklar, profilaktik tekshiruvlar va sog'lomlashtirish tadbirlarini tashkil etish hamda muvofiqlashtirish. 3. Mehnat sharoitlari bilan bog'liq kasb kasalliklari va sog'liqqa zarar yetkazuvchi omillarni monitoring qilish. 4. Davolash-profilaktika tadbirlari samaradorligini baholash va ularni takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish.

		5. Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini davolash-profilaktika jihatdan taʼminlash boʻyicha hujjatlar, hisobotlar va tavsiyalarni rasmiylashtirish.
		Koʻnikmalar:
		Xodimlar salomatligini muhofaza qilish boʻyicha davolash-profilaktika ehtiyojlarini aniqlash va rejalashtirish.
		Davriy tibbiy koʻriklar, profilaktik tekshiruvlar va sogʻlomlashtirish tadbirlarini tashkil etish va muvofiqlashtirish.
		Kasb kasalliklari va mehnat sharoitlari bilan bogʻliq sogʻliq xavflarini monitoring qilish va tahlil qilish.
		Davolash-profilaktika tadbirlari samaradorligini baholash va ularni takomillashtirish boʻyicha chora-tadbirlar ishlab chiqish.
		Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini davolash-profilaktika jihatdan taʼminlash boʻyicha hujjatlarni rasmiylashtirish va hisobotlar tayyorlash.
		Bilimlar:
		Mehnat xavfsizligi va gigiyenasi sohasida davolash-profilaktika taʼminoti tizimi, uning maqsadlari va tarkibiy elementlari.
		Kasb kasalliklari va ishlab chiqarish bilan bogʻliq sogʻliq buzilishlari, ularning kelib chiqish sabablari va oldini olish choralari.
		Davriy va majburiy tibbiy koʻriklar, profilaktik tekshiruvlar va sogʻlomlashtirish tadbirlarini tashkil etish tartibi.
		Mehnat sharoitlari omillari bilan bogʻliq sogʻliq xavflarini monitoring qilish va baholash usullari.
		Davolash-profilaktika tadbirlari boʻyicha hisobotlar, xulosalar va tavsiyalarni rasmiylashtirish hamda ularning samaradorligini baholash tartibi.
	Masʼuliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib boʻlmaydigan oʻquv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
		2. Oʻquv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va masʼuliyatni oʻz zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
Texnik va/yoki texnologik talab		Mehnat muhofazasi boʻyicha standartlarga amal qilish (“ISO 45002:2023 Kasbiy xavfsizlik va sogʻliq menejmenti tizimi, “ISO 45001:2020 standartini joriy etish boʻyicha umumiy koʻrsatmalar”, “ISO 45003:2021 Kasbiy xavfsizlik va sogʻliq menejmenti tizimi – Ish joyida psixologik xavfsizlik va sogʻliq – Psixologik xatarlarni boshqarish boʻyicha qoʻllanma”.

Kasbning nomi	Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi	
Mashg'ulot nomining kodi	21493007	
TMR bo'yicha malaka darajasi	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etilmaydi	
Ish staji (amaliy tajriba)ga qo'yilgan talablar	Ta'lim darajasi o'rta maxsus professional ta'lim bo'lganda uch yillik tajriba talab etiladi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	Strategik fikrlash, biznesni tushunish, analitik fikrlash.	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar	1) bakalavriat 2) o'rta maxsus professional ta'lim va amaliy tajriba	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi	-	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari	21493006 Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha professional-mutaxassis	
	21493010 Texnika xavfsizligi muhandisi	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	6	21493007 Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi
	6	23201084 Mehnat xavfsizligi va gigiyena bo'yicha kasbiy ta'lim tashkiloti o'qituvchisi
	5	32570007 Mehnat sharoitlari bo'yicha texnik

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
D1.6 Korxonada Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini ta'minlash.	D1.01.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimini ishlab chiqish va joriy etish uchun tashkiliy va texnik yordam	O'qitish natijalari:
		Mehnat harakatlari:
		1. Tashkilotda mehnatni muhofaza qilish bo'yicha mavjud holatni o'rganish va boshqaruv tizimini joriy etish ehtiyojlarini aniqlash
		2. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi bo'yicha ichki hujjatlar (siyosat, reglament, tartib-taomillar)ni ishlab chiqishda ishtirok etish

		3. Mehnat muhofazasi bo'yicha tashkiliy tuzilma, mas'uliyat va vakolatlarni belgilashga texnik va uslubiy yordam ko'rsatish 4. Tizimni joriy etish uchun zarur bo'lgan texnik vositalar, nazorat mexanizmlari va axborot resurslarini tanlash hamda joriy etishni muvofiqlashtirish 5. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi joriy etilishi jarayonini monitoring qilish va aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha takliflar tayyorlash Ko'nikmalar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (MMBT) elementlarini loyihalash va joriy etishda amaliy yordam ko'rsatish. Mehnat muhofazasi bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar va standartlarni tahlil qilish hamda amaliyotda qo'llash. Tashkiliy jarayonlarni rejalashtirish, mas'uliyat va vakolatlarni taqsimlashda muvofiqlashtirish. Texnik xavfsizlik vositalari, nazorat mexanizmlari va axborot resurslarini tanlash hamda joriy etish. MMBT joriy etilishi jarayonini monitoring qilish, muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqish. Bilimlar: Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (MMBT)ning tuzilishi, elementlari va ishlash tamoyillari. Mehnat muhofazasi va mehnat xavfsizligi sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar, davlat talablari va standartlar. Xavf va tavakkalchiliklarni aniqlash, baholash hamda boshqarish usullari. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tashkiliy va texnik chora-tadbirlarni rejalashtirish va joriy etish tartibi. Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi joriy etilishi samaradorligini monitoring qilish va baholash usullari.
	D1.02.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining samaradorligini va doimiy ravishda takomillashtirilishi ni ta'minlash.	Mehnat harakatlari: 1. Amaldagi mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi (MMBT)ning ishlash holatini muntazam tahlil qilish, ko'rsatkichlar va natijalarni baholash 2. Ish joylarida mavjud xavfli va zararli omillarni doimiy aniqlash, ularning xavf darajasini qayta ko'rib chiqish va yangilab borish 3. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ichki auditlar, reydlar va tekshiruvlarni o'tkazish, aniqlangan kamchiliklarni hujjatlashtirish. 4. Aniqlangan nomuvofiqliklar bo'yicha tuzatuvchi va oldini oluvchi chora-tadbirlarni ishlab chiqish, ularning ijrosini nazorat qilish.

		5. Tahlil va audit natijalariga asoslanib, mehnatni muhofaza qilish tizimini takomillashtirish bo'yicha rahbariyatga takliflar berish hamda yangi yechimlarni joriy etish.
		Ko'nikmalar:
		Mehnatni muhofaza qilish tizimi samaradorligini tahlil qilish, ko'rsatkichlarni baholash va xulosalar chiqarish.
		Ish joylaridagi xavfli va zararli omillarni aniqlash, xavflarni baholash hamda ularni kamaytirish choralari belgilash.
		Ichki auditlar, tekshiruvlar va monitoring jarayonlarini rejalashtirish, o'tkazish hamda natijalarini hujjatlashtirish.
		Aniqlangan kamchiliklar bo'yicha samarali tuzatuvchi va oldini oluvchi tadbirlarni ishlab chiqish va ijrosini nazorat qilish.
		Rahbariyat va xodimlar bilan samarali muloqot qilish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha takliflarni asoslab berish va jamoani jalb etish.
		Bilimlar:
		Mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, davlat standartlari va ichki reglamentlar mazmuni.
		MMBTning tuzilmasi, jarayonlari, samaradorlik ko'rsatkichlari hamda doimiy takomillashtirish (PDCA) mexanizmlari.
		Xavfli va zararli ishlab chiqarish omillarini aniqlash, xavflarni sifat va miqdoriy baholash usullari.
		Ichki audit, tekshiruv va ishlab chiqarish nazoratini tashkil etish tartibi, audit natijalarini tahlil qilish usullari.
		Nomuvofiqliklar sabablarini aniqlash, tuzatuvchi va oldini oluvchi tadbirlarni ishlab chiqish hamda ularning samaradorligini baholash usullari.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish.
D2.6 Mehnat sharoitlarini tezkor monitoring qilish. Ishlab chiqarish nazoratini amalga oshirish.	D2.01.6 Ixtisoslashgan tashkilotlar tomonidan ish o'rinlarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazishni tashkil	Mehnat harakatlari: 1. Ish o'rinlarini mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazish jadvalini tuzish, hajmini va bosqichlarini belgilash. 2. Akkreditatsiyadan o'tgan ixtisoslashgan tashkilotlarni aniqlash, ular bilan shartnomalar tuzishni tashkillashtirish. 3. Ish joylari, texnologik jarayonlar, uskunalar va zararli omillar bo'yicha zarur hujjatlar va ma'lumotlarni tayyorlash.

	etish va nazorat qilish.	4. Attestatsiya jarayonini muvofiqlashtirish va nazorat qilish, o'lchovlar, tekshiruvlar va baholash ishlarining belgilangan tartibda bajarilishini nazorat qilish. 5. Attestatsiya xulosalarini tahlil qilish, aniqlangan zararli va xavfli omillar bo'yicha tuzatuvchi hamda profilaktik choralarni rejalashtirish. Ko'nikmalar: Ish o'rinlarini attestatsiyadan o'tkazish jarayonini bosqichma-bosqich rejalashtirish, muddat va resurslarni to'g'ri taqsimlash. Attestatsiyaga oid texnik, tashkiliy va huquqiy hujjatlarni tayyorlash, yuritish va tizimlashtirish. Ixtisoslashgan tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirish, o'lchov va baholash ishlarining belgilangan tartibda o'tkazilishini nazorat qilish. Attestatsiya natijalarini tahlil qilish, mehnat sharoitlarini baholash va xulosalar chiqarish. Ixtisoslashgan tashkilotlar, rahbariyat va xodimlar bilan samarali muloqot qilish, tushuntirish va kelishuvlarga erishish. Bilimlar: Mehnat kodeksi, mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar, hukumat qarorlari, nizomlar va yo'riqnomalar mazmuni. Ish o'rinlarini attestatsiyalash tartibi va metodikasi Fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va psixofiziologik omillar hamda ularning inson salomatligiga ta'siri. Akkreditatsiya talablari, ularning vakolatlari, majburiyatlari va mas'uliyati. Attestatsiya natijalarini rasmiylashtirish va qo'llash asoslari
	D2.02.6 Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika auditlarini ekspertiza qilish va deklaratsiyalashda ishtirok etish.	Mehnat harakatlari: 1. Audit va ekspertiza jarayonlarini tayyorlashda ishtirok etish 2. Audit materiallarini tahlil qilish va baholash 3. Ishlab chiqarish obyektlari, texnologik jarayonlar va uskunalarni joyida ko'zdan kechirishda auditorlar va ekspertlar bilan birgalikda qatnashish. 4. Audit va ekspertiza jarayonida aniqlangan kamchiliklar, xavf va xatarlarni qayd etish hamda ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqish. 5. Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika deklaratsiyalarini tayyorlashda qatnashish, hujjatlarning to'g'ri rasmiylashtirilishini ta'minlash. Ko'nikmalar: Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika auditlarida ishtirok etish, ekspertiza tartiblarini tushunish va amalda qo'llash.

		Loyihaviy, texnologik va audit hujjatlarini o'qish, tahlil qilish hamda ularning me'yoriy talablarga muvofiqligini baholash.
		Ishlab chiqarish obyektlaridagi xavfli va zararli omillarni aniqlash, ularning ehtimoli va oqibatlarini baholash.
D2.03.6 Korxonaning sanitariya-epidemiologik osoyishtaligini boshqarish.		Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika deklaratsiyalari hamda audit hisobotlarini tayyorlashda ishtirok etish.
		Auditorlar, ekspertlar, davlat nazorat organlari va korxona mutaxassislari bilan samarali hamkorlik qilish.
		Bilimlar:
		Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar
		Audit va ekspertiza metodologiyasi asoslari
		Xavfli ishlab chiqarish obyektlari va texnologik jarayonlar
		Sanoat xavfsizligi, yong'in, ekologik va energetika deklaratsiyalarini tayyorlash, rasmiylashtirish va tasdiqlash tartibi.
		Audit natijalarini tahlil qilish va tuzatuvchi choralar ishlab chiqish asoslari
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylari, ishlab chiqarish binolari va yordamchi hududlarda sanitariya-gigiyena holatini muntazam nazorat qilish.
		2. Dezinfektsiya, deratizatsiya, dezinseksiya hamda gigiyenik tozalash tadbirlarini tashkil etish va amalga oshirish.
		3. Xodimlar tomonidan sanitariya talablariga amal qilinishini nazorat qilish, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish.
		4. Majburiy tibbiy ko'riklar, emlashlar va sog'lomlashtirish tadbirlarini tashkil etishda ishtirok etish.
		5. Sanitariya-epidemiologik holat bo'yicha hujjatlarni rasmiylashtirish, tegishli nazorat organlari bilan o'zaro hamkorlikni ta'minlash.
		Ko'nikmalar:
		Ish joylari va ishlab chiqarish muhitining sanitariya-gigiyenik holatini baholash, ko'rsatkichlarni kuzatish va tahlil qilish.
		Dezinfektsiya va deratizatsiya ishlarini rejalashtirish hamda muvofiqlashtirish.
		Sanitariya qoidalari va gigiyena me'yorlariga rioya etilishini tekshirish, aniqlangan kamchiliklar bo'yicha choralar ko'rish.
		Sanitariya-epidemiologik holatga oid hujjatlar, dalolatnomalar va hisobotlarni tayyorlash va yuritish.
		Tibbiyot xodimlari, rahbariyat, xodimlar va davlat sanitariya nazorati organlari bilan samarali hamkorlik qilish.
		Bilimlar:

		Mehnat gigiyenasi, sanitariya qoidalari va me'yorlari, davlat standartlari hamda idoraviy yo'riqnomalar mazmuni.
		Ishlab chiqarish gigiyenasi va mehnat fiziologiyasi asoslari
		Yuqumli kasalliklar profilaktikasi va epidemiologiya asoslari
		Sanitariya-profilaktik tadbirlar texnologiyasi
		Sanitariya-epidemiologik nazorat va hujjatlashtirish
D3.6 Ishlab chiqarishni boshqarish natijalarini tahlil qilish uchun konsolidatsiyalangan ma'lumotlarning aloqasini shakllantirish va boshqarish.	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
		2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
	D3.01.6 Xodimlarni tanlash va xodimlarning kasbiy xavfsiz xulq-atvorining muhim fazilatlarini boshqarishda ishtirok etish va sifatni baholash	Mehnat harakatlari:
		1. Xavfga moyillik va xavfsiz xulq-atvor omillarini aniqlash
		2. Lavozim va ish joyiga mos ravishda xavfsizlik talablari, sog'liq holati va kasbiy moslik mezonlari asosida tanlov jarayonida qatnashish.
		3. Xodimlarning mehnat intizomi, xavfsizlik qoidalariga rioya etishi va xavfli vaziyatlardagi xatti-harakatlarini baholash usullarini qo'llash.
		4. Aniqlangan kamchiliklar bo'yicha rahbariyatga xodimlarni joylashtirish, o'qitish yoki qayta tayyorlash yuzasidan takliflar kiritish.
		5. Xodimlarning kasbiy xavfsiz xulq-atvori sifatini doimiy kuzatish, baholash natijalarini hujjatlashtirish va ularning dinamikasini tahlil qilish.
		Ko'nikmalar:
		Xodimlarning mehnat xavfsizligi qoidalariga rioya etishi, xavfli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi va xavfsiz xatti-harakatlarini tahlil qilish.
		Nomzodlarning sog'liq holati, psixofiziologik xususiyatlari va kasbiy mosligini mehnat xavfsizligi talablariga muvofiq baholash.
		Xodimlarning noto'g'ri xatti-harakatlari bilan bog'liq xavflarni aniqlash, ularning mehnat jarayonidagi oqibatlarini prognoz qilish.
		So'rovnoma, suhbat, kuzatuv va tahliliy vositalar orqali xodimlarning kasbiy xavfsiz xulq-atvori sifatini aniqlash.
		Baholash natijalariga asoslanib, xodimlarning xavfsiz xulq-atvorini shakllantirish va mustahkamlashga qaratilgan amaliy takliflar berish.
		Bilimlar:

D3.02.6 Mehnat xavfsizligi va gigiyenasi bo'yicha ishchilarni o'qitish, takomillashtirish va yuqori darajadagi malakasini saqlab qolish		Mehnatni muhofaza qilish, sanoat xavfsizligi, xodimlarni tanlash va sog'liq talablariga oid qonunchilik, me'yoriy hujjatlar va standartlar mazmunini bilish.
		Xodimlarning xavfsiz va xavfli xatti-harakatlari shakllanish mexanizmlari, inson omili, motivatsiya va xulq-atvor modellarini bilish.
		Lavozimga moslik, psixofiziologik talablar, sog'liq cheklovlari va kasbiy yaroqlilikni baholash mezonlarini bilish.
		Xodimlarning noto'g'ri xatti-harakatlari bilan bog'liq xavflarni aniqlash, baholash va kamaytirish usullarini bilish.
		Xodimlarning kasbiy xavfsiz xulq-atvori sifatini aniqlashda qo'llaniladigan baholash mezonlari, ko'rsatkichlar, monitoring va hujjatlashtirish usullarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylaridagi xavf-xatarlar, kasbiy xavf-xatarlar va xodimlarning bilim darajasini tahlil qilish asosida o'qitish va malaka oshirish ehtiyojlarini aniqlash.
		2. Kirish, dastlabki, davriy va maqsadli yo'riqnomalar, seminar va treninglarni tashkil etish hamda o'tkazishda ishtirok etish.
		3. Mehnat xavfsizligi va gigiyenasi bo'yicha yo'riqnomalar, o'quv dasturlari, ko'rgazmali va metodik materiallarni tayyorlash va takomillashtirish.
		4. Xodimlarning mehnat xavfsizligi va gigiyenasi bo'yicha bilimlari va amaliy ko'nikmalarini test, suhbat va amaliy mashg'ulotlar orqali baholash.
		5. Xodimlarning bilim va ko'nikmalarini doimiy monitoring qilish, qayta o'qitish va qo'shimcha mashg'ulotlar orqali yuqori malaka darajasini ta'minlash.
		Ko'nikmalar:
		Mehnat xavfsizligi va gigiyenasi bo'yicha yo'riqnoma, seminar va amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etish va olib borish.
		Murakkab xavfsizlik talablari va gigiyena qoidalarini xodimlarga sodda, aniq va tushunarli shaklda izohlash.
		Test, suhbat va amaliy topshiriqlar orqali xodimlarning bilim darajasi va malakasini aniqlash.
		Yo'riqnomalar, o'quv dasturlari, prezentatsiyalar va ko'rgazmali vositalarni tayyorlash va yangilab borish.
		O'qitish samaradorligini, xodimlarning bilim va malaka darajasidagi o'zgarishlarni kuzatish hamda tahlil qilish.
		Bilimlar:
		Mehnatni muhofaza qilishga oid qonunchilik, me'yoriy hujjatlar, sanitariya qoidalari va davlat standartlari mazmunini bilish.

		Ishlab chiqarishdagi xavfli va zararli omillar, ularning sog'liqqa ta'siri hamda oldini olish choralari haqida bilimga ega bo'lish. Kattalar ta'limi asoslari, yo'riqnoma turlari (kirish, dastlabki, davriy, maqsadli) va treninglarni tashkil etish usullarini bilish. Test, suhbat, amaliy mashg'ulotlar va attestatsiya orqali bilim va ko'nikmalarni baholash tartiblarini bilish. O'qitish natijalarini qayd etish, hisobotlar yuritish, malaka darajasini monitoring qilish va tahlil qilish usullarini bilish.
	D3.03.6 Optimal ish va dam olish rejimlarini tashkil etishni boshqarish, sanitariya-gigiyenik ish sharoitlarini normallashtirish	Mehnat harakatlari: 1. Xodimlarning ish vaqti davomiyligi, tanaffuslar, smenalar va yuklama darajasini mehnat sharoitlari va sog'liq talablari asosida tahlil qilish. 2. Kasbiy xavflar, ishning og'irligi va intensivligini inobatga olgan holda ratsional ish grafigi va dam olish tartibini belgilashda ishtirok etish. 3. Ish joylarida yoritish, mikroiklim, shovqin, tebranish, chang va boshqa gigiyenik omillarni o'lchash va baholash jarayonlarini tashkil etish. 4. Sanitariya-gigiyenik me'yorlarga moslashtirish uchun texnik, tashkiliy va profilaktik tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish. 5. Ish va dam olish rejimlari hamda sanitariya-gigiyenik sharoitlarga rioya etilishini doimiy kuzatish, natijalarni hujjatlashtirish va tahlil qilish. Ko'nikmalar: Ish yuklamasi, smenalar, tanaffuslar va mehnat intensivligini sog'liq va xavfsizlik talablariga muvofiq baholash. Yoritish, mikroiklim, shovqin, tebranish, chang va boshqa gigiyenik omillar ko'rsatkichlarini tahlil qilish va xulosa chiqarish. Ish sharoitlarini sanitariya me'yorlariga moslashtirish uchun tashkiliy, texnik va profilaktik tadbirlarni rejalashtirish. Ish va dam olish rejimlariga hamda sanitariya-gigiyenik talablarning bajarilishiga doimiy nazorat o'rnatish. O'tkazilgan tahlillar, o'lchovlar va normallashtirish natijalarini rasmiy hujjatlar va hisobotlarda aks ettirish. Bilimlar: Ish vaqti, dam olish vaqti, smenali ish, mehnatni muhofaza qilish va sanitariya-gigiyena bo'yicha amaldagi qonunlar, me'yorlar va standartlarni bilish. Mehnat jarayonining inson organizmiga ta'siri, ish yuklamasi, charchash, dam olishning tiklovchi ahamiyati haqida bilimga ega bo'lish.

		Yoritish, mikroiklim, shovqin, tebranish, chang, kimyoviy va biologik omillarning me'yoriy ko'rsatkichlari va ularning sog'liqqa ta'sirini bilish.
		Optimal ish grafigi, tanaffuslar davomiyligi va ketma-ketligini belgilash usullari hamda ularning mehnat unumdorligiga ta'sirini bilish.
D3.04.6 Ishlab chiqarish jarayonlari, uskunalari, asboblari, texnologik uskunalari, binolari, inshootlari va hududlarining xavfsizligini boshqarish		Ish sharoitlari va sanitariya-gigiyenik ko'rsatkichlarni nazorat qilish, baholash, natijalarni rasmiylashtirish va tahlil qilish tartiblarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Ishlab chiqarish jarayonlari, uskunalari, asboblari, binolar va hududlarda mavjud xavfli va zararli omillarni aniqlash hamda ro'yxatga olish.
		2. Uskunalar, texnologik jarayonlar, binolar va inshootlarning texnik holatini, himoya moslamalarini va xavfsizlik talablariga muvofiqligini tekshirish.
		3. Aniqlangan xavflarni kamaytirish yoki bartaraf etish uchun texnik, tashkiliy va muhandislik chora-tadbirlarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish.
		4. Ishlab chiqarish jarayonlarida xavfsizlik qoidalari va me'yorlariga amal qilinishini doimiy monitoring qilish hamda buzilishlar bo'yicha choralar ko'rish.
		5. O'tkazilgan tekshiruvlar, aniqlangan kamchiliklar va ko'rilgan chora-tadbirlar bo'yicha hujjatlar yuritish, xavfsizlik holatini tahlil qilish va takomillashtirish bo'yicha takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Ishlab chiqarish jarayonlari, uskunalari, asboblari, binolar va hududlardagi xavfli va zararli omillarni aniqlash hamda ularning oqibatlarini baholash.
		Uskunalar, texnologik jihozlar, binolar va inshootlarning xavfsizlik talablariga muvofiqligini tekshirish va xulosa chiqarish.
		Aniqlangan xavflarni kamaytirish yoki bartaraf etish uchun texnik, tashkiliy va muhandislik yechimlarini ishlab chiqish.
		Xavfsizlik qoidalari va me'yorlariga rioya etilishini doimiy kuzatish, buzilishlarni aniqlash va choralar ko'rish.
		Tekshiruvlar, baholashlar va amalga oshirilgan chora-tadbirlar bo'yicha rasmiy hujjatlar va tahliliy hisobotlarni tayyorlash.
		Bilimlar:
		Ishlab chiqarish jarayonlari, uskunalari, binolar va hududlar xavfsizligiga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, davlat standartlari va qoidalarni bilish.
		Asosiy ishlab chiqarish jarayonlari, texnologik uskunalari, mexanizmlar va asboblarning ishlash prinsiplari hamda ularga qo'yiladigan xavfsizlik talablarini bilish.

D3.05.6 Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlashni boshqarish		Xavfli va zararli omillarni aniqlash, risklarni sifat va miqdoriy baholash hamda ularni kamaytirish metodlarini bilish.
		Bino va inshootlarning konstruktiv xavfsizligi, evakuatsiya yo'llari, hududlarni tashkil etish va umumiy xavfsizlik talablari haqida bilimga ega bo'lish.
		Xavfsizlik holatini nazorat qilish tartiblari, tekshiruvlar o'tkazish, natijalarni rasmiylashtirish va tahlil qilish usullarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylaridagi xavfli va zararli omillarni tahlil qilib, jamoaviy va shaxsiy himoya vositalariga bo'lgan ehtiyojni belgilash.
		2. SHHV va JHVning mehnat xavfsizligi, sanitariya va texnik standartlarga muvofiqligini baholashda ishtirok etish.
		3. Xodimlarni belgilangan me'yorlarga muvofiq himoya vositalari bilan ta'minlash, ularni hisobga olish va saqlash jarayonlarini boshqarish.
		4. Himoya vositalaridan to'g'ri va doimiy foydalanilishini kuzatish, yo'riqnomalar o'tkazish va buzilishlar bo'yicha choralar ko'rish.
		5. Himoya vositalarining yaroqlilik muddati, texnik holatini tekshirish, ta'mirlash yoki o'z vaqtida almashtirishni ta'minlash.
		Ko'nikmalar:
		Ish joylaridagi xavfli va zararli omillarni tahlil qilib, jamoaviy va shaxsiy himoya vositalari turini va miqdorini aniqlash.
		SHHV va JHVning me'yoriy hujjatlar, standartlar va xavfsizlik talablariga muvofiqligini baholash.
		Himoya vositalarini berish, qabul qilish, saqlash va ularning hisobini yuritish jarayonlarini tashkil etish.
		Xodimlarning himoya vositalaridan to'g'ri foydalanishini kuzatish, yo'riqnoma berish va qoidabuzarliklarni aniqlash.
		Himoya vositalarining yaroqlilik muddati va texnik holatini monitoring qilish, o'z vaqtida ta'mirlash yoki almashtirishni rejalashtirish.
		Bilimlar:
		Jamoaviy va shaxsiy himoya vositalarini qo'llash, ta'minlash va foydalanishga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, davlat standartlari va sanitariya qoidalarini bilish.
		SHHV va JHVning turlari, vazifalari, qo'llanish sohasi hamda ularning himoya darajalarini bilish.
		Ish joylaridagi fizik, kimyoviy, biologik va boshqa xavfli omillar hamda ularga mos himoya vositalarini tanlash tamoyillarini bilish.

		Himoya vositalarining sifat ko'rsatkichlari, yaroqlilik muddati, saqlash, parvarishlash va texnik holatini nazorat qilish qoidalarini bilish.
		Himoya vositalarini hisobga olish, berish va almashtirish tartibi, monitoring natijalarini rasmiylashtirish va hisobotlar yuritish usullarini bilish.
	D3.06.6 Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini tibbiy profilaktik qilishni boshqarish	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylaridagi zararli va xavfli ishlab chiqarish omillarini aniqlash, ularning xodimlar sog'lig'iga ta'sirini tahlil qilish.
		2. Dastlabki, davriy va navbatdan tashqari tibbiy ko'riklarni tashkil etish, ularning o'z vaqtida va sifatli o'tkazilishini ta'minlash.
		3. Kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan sanitariya-gigiyenik, davolash-profilaktik va sog'lomlashtirish tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish.
		4. Xodimlarning sog'lig'i, kasallanish darajasi va kasbiy kasalliklar bo'yicha ma'lumotlarni monitoring qilish va tahlil etish.
		5. Tibbiy profilaktika tadbirlari natijalarini rasmiylashtirish hamda mehnat sharoitlarini yaxshilash bo'yicha rahbariyatga asoslangan takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Ish joylaridagi zararli va xavfli omillarning xodimlar sog'lig'iga ta'sirini aniqlash va baholash.
		Dastlabki, davriy va navbatdan tashqari tibbiy ko'riklarni rejalashtirish hamda tibbiyot muassasalari bilan hamkorlik qilish.
		Kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan davolash-profilaktik, sanitariya-gigiyenik va sog'lomlashtirish tadbirlarini rejalashtirish.
		Xodimlarning sog'liq holati, kasallanish ko'rsatkichlari va profilaktik tadbirlar samaradorligini kuzatish va tahlil qilish.
		Tibbiy profilaktika bilan bog'liq ma'lumotlarni rasmiylashtirish, hisobotlar tayyorlash va rahbariyatga asoslangan xulosalar taqdim etish.
		Bilimlar:
		Tibbiy ko'riklar, kasb kasalliklari profilaktikasi, sanitariya-gigiyena va mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar va standartlarni bilish.
		Kasb kasalliklarining turlari, rivojlanish sabablari, klinik belgilari va profilaktika choralarini bilish.
		Fizik, kimyoviy, biologik va ergonomik omillarning inson sog'lig'iga ta'siri va ularni kamaytirish usullarini bilish.

D3.06.6 Mehnat xavfsizligi va gigiyenasini sanitariya va maishiy ta'minlashni boshqarish		Dastlabki va davriy tibbiy ko'riklarni o'tkazish tartibi, sog'liq ko'rsatkichlarini monitoring qilish va tahlil qilish usullarini bilish.
		Davolash-profilaktik va sog'lomlashtirish tadbirlarini tashkil etish, ularning natijalarini rasmiylashtirish va baholash tartiblarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylari, maishiy xonalar (kiyim almashtirish, yuvinish, ovqatlanish joylari)ning sanitariya-gigiyenik holatini o'rganish va baholash.
		2. Xodimlar soni, ish sharoitlari va ishlab chiqarish xususiyatidan kelib chiqib, sanitariya-maishiy vositalar va infratuzilmaga bo'lgan ehtiyojni belgilash.
		3. Amaldagi sanitariya me'yorlari va qoidalariga muvofiq ravishda sanitariya va maishiy sharoitlarni tashkil etish va yaxshilash choralari amalga oshirish.
		4. Tozalik, dezinfeksiya, suv ta'minoti, shamollatish va chiqindilarni chiqarish jarayonlari ustidan doimiy nazorat olib borish.
		5. Sanitariya va maishiy ta'minot bo'yicha tekshiruv natijalarini rasmiylashtirish hamda sharoitlarni yaxshilash yuzasidan rahbariyatga takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Ish joylari va maishiy xonalarning sanitariya holatini tekshirish, kamchiliklarni aniqlash va xulosa chiqarish.
		Xodimlar soni va ish sharoitlarini inobatga olgan holda sanitariya-maishiy infratuzilmani tashkil etish va rivojlantirishni rejalashtirish.
		Tozalik, dezinfeksiya, shamollatish, suv ta'minoti va chiqindilarni chiqarish jarayonlari ustidan doimiy nazoratni amalga oshirish.
		Sanitariya qoidalarini va gigiyena me'yorlarini ish jarayonlariga tatbiq etish, xodimlarga tushuntirish va bajarilishini ta'minlash.
		Sanitariya va maishiy ta'minot holati bo'yicha hujjatlar yuritish, tekshiruv dalolatnomalari va tahliliy hisobotlarni tayyorlash.
		Bilimlar:
		Sanitariya qoidalarini, gigiyena me'yorlari, mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar va davlat standartlari mazmunini bilish.
		Kiyim almashtirish, yuvinish, hojatxona, ovqatlanish joylari, dam olish xonalari va ichimlik suvi ta'minotiga qo'yiladigan talablarni bilish.
		Tozalik, shamollatish, mikroiklim, suv va kanalizatsiya tizimlari hamda chiqindilarni boshqarishning gigiyenik talablari haqida bilimga ega bo'lish.

		Sanitariya tekshiruvlarini o'tkazish tartibi, baholash mezonlari va kamchiliklarni aniqlash usullarini bilish.
		Sanitariya va maishiy ta'minotga oid dalolatnomalar, jurnallar, hisobotlar va monitoring natijalarini rasmiylashtirish tartiblarini bilish.
D3.07.6 Yong'in, sanoat, energetika va ekologik xavfsizlik omillarini boshqarish		Mehnat harakatlari:
		1. Yong'in, sanoat, energetika va ekologik xavfsizlik bilan bog'liq xavfli va zararli omillarni aniqlash, ularni tizimli ravishda hisobga olish.
		2. Texnologik jarayonlar, uskunalar va hududlarning amaldagi xavfsizlik talablariga muvofiqligini tekshirish, audit va inspeksiyalarda qatnashish.
		3. Yong'in va avariya xavfini kamaytirish, energiya xavfsizligini ta'minlash hamda ekologik salbiy ta'sirlarni cheklash bo'yicha texnik va tashkiliy choralarni ishlab chiqish.
		4. Yong'in xavfsizligi qoidalari, sanoat va energetika xavfsizligi me'yorlari hamda ekologik talablarning bajarilishini doimiy monitoring qilish.
		5. Tekshiruvlar, aniqlangan kamchiliklar va amalga oshirilgan chora-tadbirlar bo'yicha hujjatlar yuritish hamda xavfsizlikni takomillashtirish yuzasidan rahbariyatga takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Yong'in, sanoat, energetika va ekologik xavfsizlikka oid xavfli omillarni aniqlash, ularning o'zaro ta'sirini baholash.
		Texnologik jarayonlar, uskunalar va hududlarda xavfsizlik talablariga muvofiqlikni tekshirish, kamchiliklarni aniqlash.
		Avariya, yong'in va ekologik zararlarning oldini olishga qaratilgan texnik va tashkiliy yechimlarni rejalashtirish.
		Xavfsizlik talablariga rioya etilishini doimiy kuzatish, buzilishlar bo'yicha tezkor choralar ko'rish.
		Xavfsizlik bo'yicha tekshiruvlar, monitoring va audit natijalarini rasmiylashtirish hamda rahbariyat uchun asoslangan xulosalar tayyorlash.
		Bilimlar:
		Yong'in xavfsizligi qoidalari, yong'inlarning oldini olish talablari, evakuatsiya me'yorlari va tegishli davlat standartlarini bilish.
		Xavfli ishlab chiqarish obyektlari, texnologik jarayonlar va uskunalar qo'yiladigan sanoat xavfsizligi talablari hamda avariya xavflarini bilish.
		Elektr, issiqlik va boshqa energiya manbalaridan xavfsiz foydalanish qoidalari, energiya ta'minoti tizimlaridagi xavflarni bilish.
		Atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni kamaytirish, chiqindilarni boshqarish, ekologik me'yorlar va talablarni bilish.

		Xavflarni aniqlash va baholash usullari, xavfsizlik holatini monitoring qilish, audit natijalarini rasmiylashtirish tartiblarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
D4.6 Ishchilar hayoti va sog'lig'iga xavflarni boshqarish usullarini takomillashtirish.	D4.01.6 Ishchilar hayot sharoitlari uchun xavf manbalarini monitoring qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ishchilarning ishlab chiqarish va maishiy hayot sharoitlariga ta'sir etuvchi xavfli va zararli omillarni aniqlash hamda tizimli hisobga olish.
		2. Ish joylari, yashash va dam olish hududlarida xavfsizlik va gigiyena holatini muntazam kuzatish va baholash.
		3. Aniqlangan xavf manbalarining ishchilar sog'lig'i va hayotiga bo'lgan ehtimoliy ta'sirini baholash, ustuvor xavflarni aniqlash.
		4. Xavf manbalarini kamaytirish yoki bartaraf etishga qaratilgan tashkiliy, texnik va gigiyenik choralarni belgilash va amalga oshirish.
		5. Monitoring natijalarini rasmiylashtirish, aniqlangan xavflar bo'yicha rahbariyat va mas'ul bo'linmalarga axborot taqdim etish hamda takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Ishchilar hayot va mehnat sharoitlariga ta'sir etuvchi xavfli omillarni aniqlash, ularni muntazam monitoring qilish.
		Aniqlangan xavf manbalarining ehtimoli va oqibatlarini tahlil qilish, eng muhim xavflarni ajratib ko'rsatish.
		Kuzatuv, o'lchov, so'rov va tahliliy usullar orqali xavfsizlik holatini baholash.
		Xavf manbalarini kamaytirish yoki bartaraf etishga qaratilgan tashkiliy, texnik va gigiyenik choralarni ishlab chiqish.
		Monitoring natijalarini rasmiy hujjatlarda aks ettirish va rahbariyat hamda mas'ul xodimlarga aniq va asosli axborot taqdim etish.
		Bilimlar:
		Ishchilarning hayot va mehnat sharoitlari xavfsizligiga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar va sanitariya qoidalarini bilish.
		Fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va ijtimoiy xavf manbalari hamda ularning inson sog'lig'i va hayotiga ta'sirini bilish.

		Xavf manbalarini kuzatish, o'lchash, tahlil qilish va xavf darajasini aniqlash metodlarini bilish.
		Aniqlangan xavflarni kamaytirish yoki bartaraf etish bo'yicha tashkiliy, texnik va gigiyenik chora-tadbirlar tamoyillarini bilish.
D4.02.6 Faktorlarni aniqlash va xavfni baholash		Monitoring natijalarini rasmiylashtirish, hisobotlar tayyorlash va xavfsizlik bo'yicha axborotni mas'ul shaxslarga yetkazish tartiblarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylari va texnologik jarayonlarda mavjud fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va psixofiziologik omillarni aniqlash.
		2. Aniqlangan omillarni ish turlari, jarayonlar va ish joylari kesimida tasniflash va hujjatlashtirish.
		3. Xavflarning yuzaga kelish ehtimoli va oqibatlarining og'irligini sifat va miqdoriy usullar yordamida baholash.
		4. Baholash natijalari asosida eng yuqori xavfga ega omillarni aniqlash va ularni kamaytirish bo'yicha ustuvorliklarni belgilash.
		5. Xavfni baholash natijalarini rasmiy hujjatlarda aks ettirish hamda xavflarni kamaytirish yoki bartaraf etish bo'yicha aniq chora-tadbirlar ishlab chiqish.
		Ko'nikmalar:
		Ish joylari va texnologik jarayonlarda mavjud fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va psixofiziologik omillarni aniqlash.
		Xavflarning yuzaga kelish ehtimoli va oqibatlarini baholashda risk matritsalarini, balli va statistik usullardan foydalanish.
		Baholash natijalariga asoslanib eng yuqori xavfga ega omillarni ajratish va ularni kamaytirish bo'yicha ustuvor choralarni belgilash.
		Ish sharoitlari o'zgarishiga qarab xavflarni doimiy monitoring qilish va risklarni qayta baholash.
		Xavfni baholash natijalarini rasmiylashtirish, risk reyestrlarini yuritish va asoslangan xulosalar tayyorlash.
		Bilimlar:
		Xavfli va zararli omillarni aniqlash hamda xavfni baholashga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, standartlar va talablarni bilish.
		Fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va psixofiziologik omillar, ularning manbalari va inson salomatligiga ta'sirini bilish.
		Xavfni sifat va miqdoriy baholash usullari (risk matritsasi, balli baholash, statistik tahlil)ni bilish.
		Xavflarni kamaytirish yoki bartaraf etish bo'yicha texnik, tashkiliy va profilaktik chora-tadbirlar tamoyillarini bilish.

		Xavfni baholash natijalarini rasmiylashtirish, risk reyestrlari yuritish va ularni doimiy tahlil qilish tartiblarini bilish.
	D4.03.6 Xavflarning miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarini dastlabki taqqoslama tahlil qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylari, texnologik jarayonlar va avvalgi tekshiruvlar bo'yicha xavflarga oid miqdoriy (ko'rsatkichlar, o'lchovlar) va sifat ma'lumotlarini to'plash.
		2. Aniqlangan xavflarni turlari, manbalari va ta'sir darajasi bo'yicha tasniflash hamda taqqoslash uchun yagona formatga keltirish.
		3. O'lchov natijalari, statistik ma'lumotlar va ekspert baholarini o'zaro solishtirish orqali xavf darajasidagi farqlarni aniqlash.
		4. Taqqoslama tahlil natijalariga ko'ra eng yuqori xavf darajasiga ega omillarni ajratib ko'rsatish va keyingi chuqur tahlil uchun saralash.
		5. Dastlabki taqqoslama tahlil natijalarini hujjatlashtirish, xulosalar tayyorlash va keyingi xavfni boshqarish bosqichlari uchun asos yaratish.
		Ko'nikmalar:
		Xavflarga oid miqdoriy (o'lchov, statistik) va sifat (ekspert, kuzatuv) ma'lumotlarini to'plash va tartibga solish.
		Xavf ko'rsatkichlari bo'yicha hisob-kitoblar olib borish, limit va me'yorlar bilan solishtirish.
		Xavflarni tavsiflovchi sifat ko'rsatkichlarini tahlil qilish, ekspert xulosalarini solishtirish va umumlashtirish.
		Turli xavflar bo'yicha miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarini taqqoslab, eng muhim xavflarni aniqlash.
		Taqqoslama tahlil natijalarini jadval, grafik va tahliliy hisobotlar ko'rinishida rasmiylashtirish.
		Bilimlar:
		Xavflarni aniqlash va baholashga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, standartlar va talablarni bilish.
		O'lchov birliklari, chegaraviy me'yorlar, statistik ko'rsatkichlar va ularning xavf darajasini ifodalashdagi ahamiyatini bilish.
		Sifat ko'rsatkichlarini aniqlash, ekspert baholash usullari va ularni miqdoriy ma'lumotlar bilan taqqoslash tamoyillarini bilish.
		Miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarini solishtirish, guruhlash va ustuvor xavflarni aniqlash usullarini bilish.
		Tahlil natijalarini jadval, grafik va hisobotlarda aks ettirish hamda keyingi xavfni boshqarish bosqichlari uchun xulosalar tayyorlash tartiblarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.

		2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
D5.6 Ishchilarning kasbiy salomatligini tezkor monitoring qilish	D5.01.6 Ishchilarning jamoaviy va individual mehnat salomatligini doimiy ravishda monitoring qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ish joylaridagi zararli va xavfli omillarni aniqlash hamda ularning xodimlar salomatligiga ta'sirini tizimli ravishda qayd etish.
		2. Dastlabki va davriy tibbiy ko'riklar, kasallanish holatlari va mehnat sharoitlari bo'yicha ma'lumotlarni to'plash va umumlashtirish.
		3. Xodimlar guruhlari va alohida ishchilarning mehnat salomatligi holatini solishtirma va dinamik tahlil qilish.
		4. Aniqlangan salomatlikdagi o'zgarishlar asosida kasbiy xavflarni baholash va ustuvor muammolarni belgilash.
		5. Monitoring natijalarini rasmiylashtirish, rahbariyatga axborot taqdim etish hamda mehnat salomatligini yaxshilash bo'yicha takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Xodimlarning jamoaviy va individual mehnat salomatligiga oid ma'lumotlarni muntazam kuzatish va yig'ish.
		Tibbiy ko'riklar, kasallanish statistikasi va ish sharoitlari haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish.
		Salomatlikdagi o'zgarishlar asosida kasbiy xavflarni aniqlash va ularning darajasini baholash.
		Olingan ma'lumotlarga tayangan holda profilaktik va sog'lomlashtirish choralarini rejalashtirish.
		Monitoring natijalarini rasmiy hujjatlarda aks ettirish va rahbariyat hamda mas'ul tuzilmalarga aniq axborot yetkazish.
		Bilimlar:
		Mehnat salomatligini muhofaza qilish, tibbiy ko'riklar, kasbiy kasalliklar va sog'liq monitoringiga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar va standartlarni bilish.
		Fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va psixofiziologik omillarning inson salomatligiga ta'sirini bilish.
		Tibbiy ko'riklar, laborator tahlillar, gigiyenik o'lchovlar va sog'liq ko'rsatkichlarini baholash metodlarini bilish.
		Salomatlikka tahdid soluvchi risklarni aniqlash, baholash va ularni kamaytirishga qaratilgan profilaktik chora-tadbirlar tamoyillarini bilish.
		Monitoring natijalarini qayta ishlash, tahlil qilish, hisobotlar tayyorlash va ularni rahbariyatga taqdim etish tartiblarini bilish.
		Mehnat harakatlari:

	D5.02.6 Ishchilarning sog'lig'i bilan bog'liq muammolar ko'rsatkichlarini tahlil qilish. Xodimlarning sog'liq bilan bog'liq muammolari va ish joyidagi mehnat sharoitlari o'rtasidagi sababiy bog'liqlikni baholash.	1. Tibbiy ko'riklar natijalari, kasallanish statistikasi, vaqtinchalik mehnatga layoqatsizlik holatlari va kasbiy kasalliklar bo'yicha ma'lumotlarni to'plash.
		2. Ish joylaridagi zararli va xavfli omillar (shovqin, chang, kimyoviy moddalar, mikroiklim va boshqalar) bo'yicha mavjud o'lchov va monitoring natijalarini tahlil qilish.
		3. Xodimlarning sog'liq bilan bog'liq muammolari ko'rsatkichlarini aniq ish joylari va mehnat sharoitlari bilan solishtirish orqali bog'liqlikni aniqlash.
		4. Aniqlangan sog'liq muammolarining kelib chiqishida mehnat sharoitlarining rolini baholash, kasbiy xavflar va salomatlik o'rtasidagi sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash.
		5. Tahlil va baholash natijalarini hujjatlashtirish, mehnat sharoitlarini yaxshilash hamda sog'liq bilan bog'liq muammolarni kamaytirish bo'yicha asoslangan takliflar tayyorlash.
		Ko'nikmalar:
		Tibbiy ko'riklar, kasallanish statistikasi, mehnatga layoqatsizlik va kasbiy kasalliklar bo'yicha ma'lumotlarni tahlil qilish.
		Ish joylaridagi zararli va xavfli omillar (fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik) bo'yicha o'lchov va monitoring natijalarini baholash.
		Sog'liq muammolari ko'rsatkichlari bilan mehnat sharoitlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash, sabab-oqibat munosabatlarini tahlil qilish.
		Salomatlikka tahdid soluvchi asosiy kasbiy xavflarni aniqlash, ularning darajasini baholash va ustuvor yo'nalishlarni belgilash.
		Tahlil natijalariga asoslanib, mehnat sharoitlarini yaxshilash va sog'liq muammolarini kamaytirishga qaratilgan profilaktik choralarni ishlab chiqish.
		Bilimlar:
		Mehnat salomatligi, tibbiy ko'riklar, kasbiy kasalliklar va sog'liq monitoringiga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar va standartlarni bilish.
		Kasbiy kasalliklarning turlari, rivojlanish mexanizmlari, klinik belgilari va ularning mehnat sharoitlari bilan bog'liqligini bilish.
		Fizik, kimyoviy, biologik, ergonomik va psixofiziologik omillarning inson sog'lig'iga ta'siri haqida bilimga ega bo'lish.
		Statistik tahlil, taqqoslama tahlil va sabab-oqibat munosabatlarini baholash usullarini bilish.

		Sog'liq bilan bog'liq xavflarni kamaytirish choralarini rejalashtirish, monitoring natijalarini rasmiylashtirish va tahliliy hisobotlar tayyorlash tartiblarini bilish.
	D5.03.6 Reabilitatsiya va dam olish tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish	Mehnat harakatlari:
		1. Sog'liq monitoringi, tibbiy ko'riklar va mehnat sharoitlari tahlili asosida xodimlarning reabilitatsiya va dam olishga bo'lgan ehtiyojlarini aniqlash.
		2. Kasbiy xavflar, ish yuklamasi va sog'liq holatini inobatga olgan holda sog'lomlashtirish, reabilitatsiya va dam olish tadbirlarini rejalashtirish.
		3. Sanatoriy-kurort davolanishi, sog'lomlashtirish mashg'ulotlari, tiklovchi tanaffuslar va boshqa reabilitatsiya tadbirlarini tashkil etishda ishtirok etish.
		4. O'tkazilgan tadbirlar natijasida xodimlarning sog'lig'i, ish qobiliyati va charchash darajasidagi o'zgarishlarni baholash.
		5. Reabilitatsiya va dam olish tadbirlari bo'yicha natijalarni rasmiylashtirish hamda ularni yanada takomillashtirish yuzasidan rahbariyatga asoslangan takliflar berish.
		Ko'nikmalar:
		Xodimlarning sog'liq holati, charchash darajasi va mehnat sharoitlari asosida reabilitatsiya va dam olishga bo'lgan ehtiyojlarini aniqlash.
		Reabilitatsiya, dam olish va tiklovchi tadbirlar bo'yicha kompleks dasturlarni ishlab chiqish va rejalashtirish.
		Tibbiyot muassasalari, sanatoriylar va boshqa xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar bilan hamkorlikda tadbirlarni amalga oshirish.
		Reabilitatsiya va dam olish tadbirlarining xodimlar sog'lig'i va ish qobiliyatiga ta'sirini kuzatish va tahlil qilish.
		O'tkazilgan tadbirlar bo'yicha ma'lumotlarni rasmiylashtirish, natijalarni umumlashtirish va rahbariyatga axborot taqdim etish.
		Bilimlar:
		Xodimlarni sog'lomlashtirish, reabilitatsiya va dam olish tadbirlariga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar va standartlarni bilish.
		Mehnat jarayonida charchash mexanizmlari, tiklanish jarayonlari va dam olishning organizmga ta'siri haqida bilimga ega bo'lish.
		Tibbiy, psixologik, jismoniy va ijtimoiy reabilitatsiya usullari, sanatoriy-kurort davolash shakllarini bilish.
		Jismoniy faollik, ovqatlanish, mehnat va dam olish rejimlari hamda stressni boshqarish asoslarini bilish.

		Reabilitatsiya tadbirlarining samaradorligini baholash, natijalarni rasmiylashtirish va tahliliy hisobotlar tayyorlash tartiblarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
D6.6 Mehnatni muhofaza qilish ustidan jamoatchilik nazoratini ta'minlash va takomillashtirish	D6.01.6 Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalligiga chalinishni tekshirish bo'yicha komissiya ishini tashkil qilishda ishtirok etish	Mehnat harakatlari:
		1. Baxtsiz hodisa yoki kasb kasalligi yuz berganda, amaldagi tartibga muvofiq komissiya tarkibini shakllantirish va ish jarayonini muvofiqlashtirishda qatnashish.
		2. Hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish, guvohlarning tushuntirishlarini olish, hujjatlar, texnik va tibbiy ma'lumotlarni yig'ish.
		3. Baxtsiz hodisa yoki kasb kasalligining kelib chiqish sabablari, mehnat sharoitlari va xavfsizlik talablariga rioya etilishi darajasini tahlil qilish.
		4. Tekshiruv natijalari asosida hodisaning tasnifi, aybdorlik darajasi va javobgarlik masalalari bo'yicha komissiya xulosalarini tayyorlashda qatnashish.
		5. Shunga o'xshash hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan tashkiliy, texnik va o'quv chora-tadbirlarini ishlab chiqish va rahbariyatga taqdim etish.
		Ko'nikmalar:
		Baxtsiz hodisa yoki kasb kasalligi bo'yicha komissiya ishini rejalashtirish, ishtirokchilar faoliyatini muvofiqlashtirish.
		Hodisa joyini ko'zdan kechirish, guvohlar bilan suhbat o'tkazish, texnik va tibbiy hujjatlarni to'plash va rasmiylashtirish.
		Hodisaning asosiy va bilvosita sabablarini aniqlash, mehnat sharoitlari va xavfsizlik talablariga rioya etilishini tahlil qilish.
		Amaldagi qonunchilik va mehnatni muhofaza qilish talablari asosida hodisani tasniflash va xulosalar tayyorlash.
		Baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan tashkiliy, texnik va o'quv choralarni ishlab chiqish.
		Bilimlar:
		Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarini tekshirish tartibi, komissiya tuzish qoidalari, qonunlar va me'yoriy hujjatlarni bilish.
		Hodisalarning turlari, og'irlik darajalari, kasb kasalliklarining belgilari va ularni rasmiy tasniflash mezonlarini bilish.

		Baxtsiz hodisa va kasb kasalliklarining asosiy, bilvosita va tizimli sabablarini aniqlash usullarini bilish. Ishlab chiqarish jarayonlari, uskunalar, ish sharoitlari va ularning sog'liq hamda xavfsizlikka ta'siri haqida bilimga ega bo'lish. Tekshiruv dalolatnomalari, bayonnomalar, xulosalar va hisobotlarni belgilangan tartibda rasmiylashtirish talablarini bilish.
	D6.02.6 Xodimlarni mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimiga jalb qilish uchun motivatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish	Mehnat harakatlari: 1. Xodimlarning mehnat xavfsizligiga munosabati, xulq-atvori va ishtirok darajasini o'rganish, rag'batlantirishga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash. 2. Rag'batlantirish, tan olish, baholash va ishtirokni oshirishga qaratilgan moddiy va nomoddiy motivatsion vositalarni ishlab chiqish. 3. Tanlovlar, aksiyalar, treninglar, xavfsiz xulq-atvorni targ'ib qiluvchi dasturlarni mehnatni muhofaza qilish tizimi doirasida amalga oshirish. 4. Motivatsion texnologiyalar natijasida xodimlarning mehnatni muhofaza qilish bo'yicha faolligi, takliflari va intizomidagi o'zgarishlarni kuzatish. 5. Motivatsion texnologiyalar samaradorligini baholash, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish va tizimni rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish. Ko'nikmalar: Xodimlarning xavfsizlikka munosabati, ehtiyojlari va rag'batlantirish omillarini aniqlash. Mehnatni muhofaza qilish sohasida xodimlar ishtirokini oshiruvchi moddiy va nomoddiy motivatsion texnologiyalarni ishlab chiqish. Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish tizimiga jalb etish uchun tushuntirish, targ'ibot va treninglarni samarali tashkil etish. Joriy etilgan motivatsion texnologiyalarning natijadorligini ko'rsatkichlar orqali baholash va tahlil qilish. Olingan natijalarga asosanib motivatsion mexanizmlarni yangilash, moslashtirish va rivojlantirish bo'yicha takliflar tayyorlash. Bilimlar: MMBTning maqsadlari, tamoyillari, elementlari va xodimlar ishtirokining tizimdagi o'rni hamda ahamiyatini bilish. Xodimlarning xavfsiz xulq-atvorini shakllantirishga ta'sir etuvchi motivatsion omillar, rag'batlantirish va jalb etish mexanizmlarini bilish. Mukofotlash, tan olish, baholash, ijtimoiy rag'batlantirish va korporativ madaniyat orqali motivatsiyani oshirish usullarini bilish.

D6.03.6 Jamo'a shartnomani ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etish		Xodimlarning mehnatni muhofaza qilish bo'yicha faolligi, takliflari va intizomini baholash ko'rsatkichlari hamda usullarini bilish.
		Xodimlarni rag'batlantirish, ishtirokini ta'minlash va mehnatni muhofaza qilish sohasidagi motivatsion tadbirlarni joriy etishga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar va ichki tartiblarni bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Korxonadagi mehnat sharoitlari, xavf-xatarlar va xodimlar ehtiyojlarini tahlil qilib, jamoa shartnomasiga kiritilishi lozim bo'lgan masalalarni belgilash.
		2. Mehnat xavfsizligi, sog'liqni muhofaza qilish, imtiyozlar va kafolatlar bo'yicha bandlarni tayyorlash va takliflar kiritish.
		3. Ish beruvchi va xodimlar (kasaba uyushmasi) vakillari bilan muzokaralarda ishtirok etib, mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha asoslangan pozitsiyani taqdim etish.
		4. Mehnat xavfsizligi va muhofazasiga oid bandlarning amalga bajarilishini monitoring qilish va mas'ul bo'linmalar bilan hamkorlik qilish.
		5. Jamoa shartnomasi ijrosi samaradorligini baholash hamda keyingi davr uchun mehnatni muhofaza qilish shartlarini yaxshilash yuzasidan takliflar ishlab chiqish.
		Ko'nikmalar:
		Korxonadagi mehnat xavfsizligi holati, xavf-xatarlar va xodimlar ehtiyojlarini aniqlash.
		Mehnatni muhofaza qilish va jamoa shartnomalariga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar hamda ichki tartiblarni tahlil qilish va qo'llash.
		Jamoa shartnomasiga kiritiladigan mehnat xavfsizligi va sog'liqni muhofaza qilish bo'yicha bandlarni aniq va asoslangan shaklda ishlab chiqish.
		Ish beruvchi va xodimlar vakillari bilan muzokaralarda ishtirok etish, o'z takliflarini dalillar bilan himoya qilish.
		Jamoa shartnomasi doirasida belgilangan mehnatni muhofaza qilish talablarining bajarilishini kuzatish va baholash.
		Bilimlar:
		Jamoa shartnomasini tuzish, o'zgartirish va amalga oshirish tartibi, tomonlarning huquq va majburiyatlarini belgilovchi qonunlar va me'yoriy hujjatlarni bilish.
		Mehnat xavfsizligi, sog'liqni muhofaza qilish, kompensatsiya va imtiyozlarga oid talablar hamda ularning jamoa shartnomasida aks ettirilish tamoyillarini bilish.
		Ish joylaridagi xavf-xatarlar, zararli omillar va ularni kamaytirish choralari haqida bilimga ega bo'lish.

		Ish beruvchi va xodimlar (kasaba uyushmalari) o'rtasidagi ijtimoiy muloqot, kelishuv va kelishmovchiliklarni hal etish tamoyillarini bilish.
		Jamoa shartnomasi ijrosini nazorat qilish, bajarilish holatini baholash va natijalarni rasmiy hisobotlarda aks ettirish tartiblarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
D7.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimining ishlashi bo'yicha funksional xizmatlar va tarkibiy bo'linmalar bilan muloqot o'rnatish	D7.01.6 Tashkiliy va texnik chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.	Mehnat harakatlari: 1. Ishlab chiqarish, texnik, energetika, HR va boshqa tarkibiy bo'linmalar bilan mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha o'zaro hamkorlik mexanizmlarini yo'lga qo'yish. 2. Mehnat jarayonlarini xavfsiz tashkil etish, ish tartiblarini takomillashtirish va mas'uliyatni taqsimlash bo'yicha tashkiliy choralarni ishlab chiqish. 3. Uskunalar, texnologik jarayonlar va ish joylarida xavfsizlikni oshirishga qaratilgan texnik yechimlarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish. 4. Ishlab chiqilgan tashkiliy va texnik chora-tadbirlarning bo'linmalar tomonidan bajarilishini muvofiqlashtirish, monitoring qilish va baholash. 5. Amalga oshirilgan chora-tadbirlar samaradorligini tahlil qilish hamda MMBT faoliyatini yaxshilash bo'yicha rahbariyatga asoslangan takliflar berish. Ko'nikmalar: Turli funksional xizmatlar va tarkibiy bo'linmalar bilan samarali axborot almashinuvi va hamkorlikni tashkil etish. Mehnatni muhofaza qilish talablariga muvofiq ish tartiblarini, mas'uliyatni va jarayonlarni tashkiliy jihatdan rejalashtirish. Uskunalar va texnologik jarayonlarda xavfsizlikni oshirishga qaratilgan texnik choralarni ishlab chiqish va tatbiq etish. Ishlab chiqilgan tashkiliy va texnik chora-tadbirlarning bajarilishini bo'linmalar kesimida muvofiqlashtirish va monitoring qilish. Amalga oshirilgan chora-tadbirlar samaradorligini tahlil qilib, MMBT faoliyatini yaxshilash bo'yicha asoslangan takliflar ishlab chiqish. Bilimlar:

		MMBTning tuzilmasi, funksiyalari, jarayonlari va bo'linmalar o'rtasidagi o'zaro aloqalar tamoyillarini bilish.
		Mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, davlat standartlari va texnik reglamentlarni bilish.
		Ish jarayonlarini tashkil etish, mas'uliyat va vakolatlarni taqsimlash, tashkiliy chora-tadbirlarni rejalashtirish usullarini bilish.
		Uskunalar, texnologik jarayonlar va ish joylarida xavfsizlikni oshirishga qaratilgan texnik vositalar va muhandislik choralarni bilish.
		Tashkiliy va texnik chora-tadbirlar ijrosini nazorat qilish, samaradorligini baholash, natijalarni rasmiylashtirish va hisobotlar tayyorlash tartiblarini bilish.
	D7.02.6 Inson resurslari bo'limi va xodimlar vakillari (kasaba uyushmalari, vakolatli vakillar) bilan o'zaro muloqot	Mehnat harakatlari:
		1. Inson resurslari bo'limi va xodimlar vakillari bilan mehnatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha doimiy muloqot va axborot almashuvini tashkil etish.
		2. Xodimlarning takliflari, murojaatlari va muammolarini yig'ish, ularni MMBT doirasida muhokama qilish va kelishilgan qarorlar ishlab chiqish.
		3. Jamoa shartnomasi bandlari, ichki me'yoriy hujjatlar, yo'riqnomalar va profilaktik tadbirlarni HR bo'limi hamda xodimlar vakillari bilan kelishish.
		4. Mehnatni muhofaza qilish tadbirlariga xodimlar va ularning vakillarini jalb etish, ularning faolligini oshirishga qaratilgan choralarni amalga oshirish.
		5. O'zaro muloqot natijalarini tahlil qilish, kelishilgan chora-tadbirlarning bajarilishini monitoring qilish hamda tomonlarni natijalar haqida xabardor etish.
		Ko'nikmalar:
		HR bo'limi va xodimlar vakillari bilan konstruktiv dialog o'rnatish, manfaatlarni muvofiqlashtirish.
		Mehnat xavfsizligi va sharoitlariga oid murojaatlar, shikoyatlar va takliflarni tizimli ko'rib chiqish.
		Mehnatni muhofaza qilishga oid hujjatlar va tashabbuslarni tomonlar bilan kelishish hamda mazmunini tushunarli yetkazish.
		Mehnatni muhofaza qilish tadbirlariga xodimlar va ularning vakillarini jalb etish, motivatsiya va ishtirokni oshirish.
		Kelishilgan chora-tadbirlar ijrosini kuzatish va tomonlarni muntazam ravishda natijalar bilan xabardor qilib borish.
		Bilimlar:
		Ish beruvchi, xodimlar va ularning vakillari o'rtasidagi munosabatlar, kasaba uyushmalari vakolatlari hamda ijtimoiy muloqot tamoyillarini bilish.
		MMBTning tuzilmasi, jarayonlari va xodimlar ishtirokini ta'minlash mexanizmlarini bilish.

		HR jarayonlari (tanlash, o'qitish, rag'batlantirish, baholash) va ularning mehnat xavfsizligi bilan bog'liqligini tushunish.
		Manfaatlarni muvofiqlashtirish, kelishuvga erishish va mehnat munosabatlarida yuzaga keladigan nizolarni hal etish usullarini bilish.
D7.03.6 Texnik xizmatlar va tarkibiy bo'linmalar bilan o'zaro aloqalar		Jamoa shartnomalari, ichki me'yoriy hujjatlar, bayonnomalar va kelishuvlarni rasmiylashtirish tartiblarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Energetika, mexanik, texnologik, IT va boshqa texnik xizmatlar bilan mehnat xavfsizligi masalalari bo'yicha doimiy axborot almashuvini yo'lga qo'yish.
		2. Uskunalar, texnologik liniyalar va infratuzilmaning xavfsiz ishlashi bo'yicha muammolarni aniqlash va texnik bo'linmalar bilan birgalikda ko'rib chiqish.
		3. Modernizatsiya, ta'mirlash, profilaktika va texnik xizmat ko'rsatish jarayonlarida xavfsizlik talablarini texnik xizmatlar bilan kelishish.
		4. Xavfsizlikka oid texnik chora-tadbirlarning bajarilishini tarkibiy bo'linmalar kesimida muvofiqlashtirish va monitoring qilish.
		5. Texnik xizmatlar bilan hamkorlik natijalarini tahlil qilish, aniqlangan kamchiliklar va erishilgan natijalar bo'yicha rahbariyat hamda bo'linmalarni xabardor etish.
		Ko'nikmalar:
		Energetika, mexanik, texnologik va boshqa texnik xizmatlar bilan aniq va tushunarli axborot almashish.
		Uskunalar, texnologik jarayonlar va infratuzilmaning xavfsizlik holatini tahlil qilish.
		Ta'mirlash, modernizatsiya va texnik xizmat ko'rsatish jarayonlarida xavfsizlik talablarini texnik bo'linmalar bilan muvofiqlashtirish.
		Texnik xizmatlar tomonidan bajarilayotgan xavfsizlikka oid ishlarni muvofiqlashtirish va monitoring qilish.
		Hamkorlik natijalarini tahlil qilib, aniqlangan muammolar va takliflarni rahbariyat hamda bo'linmalarga yetkazish.
		Bilimlar:
		MMBTning tuzilmasi, funksiyalari, jarayonlari va texnik xizmatlar bilan o'zaro aloqalar mexanizmlarini bilish.
		Energetika, mexanik, texnologik, ta'mirlash va servis xizmatlarining vazifalari hamda ularning ishlab chiqarishdagi o'rni haqida bilimga ega bo'lish.
		Uskunalar, texnologik jarayonlar va infratuzilmaga qo'yiladigan mehnat, sanoat va texnik xavfsizlik talablari, standartlari va reglamentlarini bilish.

		Texnik nosozliklar, avariya holatlari va xavfli jarayonlarning kelib chiqish sabablari hamda ularni oldini olish choralarini bilish.
		Texnik xizmatlar bilan kelishilgan chora-tadbirlar ijrosini nazorat qilish, natijalarni rasmiylashtirish va tahliliy hisobotlar tayyorlash tartiblarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
D8.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimning samaradorligini ichki auditdan o'tkazish	D8.01.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimning ichki auditlarini o'tkazish bo'yicha guruhlarini shakllantirish va savolnomalarni ishlab chiqish	Mehnat harakatlari: 1. MMBT elementlari, audit qilinadigan jarayonlar va bo'linmalarni aniqlash, audit mezonlari va ko'rsatkichlarini belgilash. 2. Auditda ishtirok etuvchi mutaxassislarni tanlash, ularning vakolatlari va mas'uliyatini belgilash, mustaqillik va xolislikni ta'minlash. 3. Audit bosqichlari, muddatlari, tekshiruv ketma-ketligi va resurslarini rejalashtirish. 4. Mehnatni muhofaza qilish talablariga muvofiq savollar, mezonlar va baholash shakllarini tayyorlash. 5. Audit guruhini yo'riqnomalash, bo'linmalarni xabardor qilish, zarur hujjatlar va ma'lumotlar bilan ta'minlash. Ko'nikmalar: Ichki audit maqsadi, doirasi, mezonlari va jadvalini aniqlash hamda audit jarayonini samarali tashkil etish. Mutaxassislarni tanlash, vazifalarni taqsimlash, auditorlar ishini muvofiqlashtirish va xolislikni ta'minlash. Mehnatni muhofaza qilish talablari asosida savollar, indikatorlar va baholash mezonlarini ishlab chiqish. Qonunlar, standartlar va ichki hujjatlar talablarini audit savollariga moslashtirish. Audit jarayonida bo'linmalar bilan muloqot qilish, auditorlarni yo'riqnomalash va zarur axborotni ta'minlash. Bilimlar: MMBTning tuzilmasi, jarayonlari, audit qilinadigan elementlari va ularning o'zaro bog'liqligini bilish. Audit turlari, bosqichlari, xolislik va mustaqillik tamoyillari, dalillar bilan ishlash usullarini bilish. Mehnat xavfsizligi va muhofazasiga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, standartlar va ularning audit mezonlari sifatida qo'llanishini bilish.

D8.02.6 Iqtisodiy faoliyatning mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi siyosatiga muvofiqligini baholash		Tekshiruv varaqalari, savolnomalar, indikatorlar va muvofiqlik mezonlarini ishlab chiqish tamoyillarini bilish.
		Audit dalolatnomalari, hisobotlar tayyorlash, nomuvofiqliklarni tasniflash va tuzatish chora-tadbirlarini rejalashtirish tartiblarini bilish.
		Mehnat harakatlari:
		1. Korxonaning MMBT siyosati, maqsadlari va talablarini o'rganish hamda ularni iqtisodiy faoliyat yo'nalishlari bilan solishtirish.
		2. Investitsiya, xarid, ishlab chiqarish hajmi, tejamkorlik va optimallashtirish qarorlarining mehnat xavfsizligi va sog'liqqa ta'sirini aniqlash.
		3. Iqtisodiy faoliyat natijasida yuzaga keladigan xavf-xatarlar, xavfsizlik talablari buzilishi yoki MMBT siyosatiga zid holatlarni aniqlash.
		4. Iqtisodiy faoliyatning MMBT siyosati talablariga moslik darajasini mezonlar asosida baholash va xulosa tayyorlash.
		5. Iqtisodiy samaradorlik va mehnat xavfsizligini muvozanatlashga qaratilgan tashkiliy, texnik va boshqaruv chora-tadbirlarini ishlab chiqish va rahbariyatga taqdim etish.
		Ko'nikmalar:
		Iqtisodiy faoliyat ko'rsatkichlari (xarajatlar, investitsiyalar, samaradorlik)ni MMBT talablari bilan taqqoslab tahlil qilish.
		Iqtisodiy qarorlarning mehnat xavfsizligi va sog'liqqa ta'sirini aniqlash, xavflarni ustuvorlashtirish.
		MMBT siyosati, maqsadlari va mezonlari asosida muvofiqlik darajasini baholash.
		Baholash natijalariga tayangan holda iqtisodiy samaradorlikni saqlagan holda xavfsizlikni oshirish bo'yicha takliflar tayyorlash.
		Baholash natijalarini tahliliy hisobotlar, ma'lumotnomalar va rahbariyat uchun taqdimotlar ko'rinishida rasmiylashtirish.
		Bilimlar:
		MMBT siyosatining maqsadlari, majburiyatlari, ustuvor yo'nalishlari va ularning iqtisodiy faoliyat bilan o'zaro bog'liqligini bilish.
		Mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar, me'yoriy hujjatlar, standartlar va ularning iqtisodiy qarorlar qabul qilishdagi talablarini bilish.
		Xarajatlar, investitsiyalar, byudjetlashtirish, samaradorlik va tejamkorlik qarorlarining mazmuni hamda ularning xavfsizlikka ta'sirini tushunish.

		Iqtisodiy faoliyat bilan bog'liq xavflarni aniqlash, baholash va MMBT siyosatiga muvofiqlik darajasini belgilash usullarini bilish.
		Muvofiqlik baholash natijalarini rasmiylashtirish, tahliliy hisobotlar tayyorlash va rahbariyatga asoslangan xulosalar taqdim etish tartiblarini bilish.
D8.03.6 Amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-texnik hujjatlarni yangilash		Mehnat harakatlari:
		1. Mehnatni muhofaza qilishga oid mavjud qonunlar, me'yoriy-huquqiy va normativ-texnik hujjatlarni aniqlash, ro'yxatini shakllantirish.
		2. Amaldagi hujjatlarning eskirgan, o'zgargan yoki bekor qilingan normalarini aniqlash, yangi talablar bilan taqqoslash.
		3. Yo'riqnomalar, reglamentlar, tartiblar va MMBT hujjatlarini yangilangan normativ talablar asosida qayta ko'rib chiqish va tahrirlash.
		4. Normativ-texnik hujjatlarni manfaatdor bo'linmalar bilan kelishish, belgilangan tartibda tasdiqlash va kuchga kiritish.
		5. Yangilangan hujjatlarni amaliyotga joriy etish, xodimlarni xabardor qilish hamda ularning bajarilishini monitoring qilish.
		Ko'nikmalar:
		Mehnatni muhofaza qilishga oid qonunlar, standartlar va texnik reglamentlarni o'rganish hamda ularning dolzarbligini baholash.
		Amaldagi normativ va ichki hujjatlarni ro'yxatga olish, tasniflash va yangilanish darajasini aniqlash.
		Yo'riqnomalar, reglamentlar va MMBT hujjatlarini yangilangan talablar asosida qayta ishlab chiqish.
		Yangilanayotgan hujjatlarni manfaatdor bo'linmalar bilan kelishish, e'tiroz va takliflarni inobatga olish.
		Yangilangan hujjatlarni amaliyotga joriy etish, xodimlarni xabardor qilish va bajarilishini nazorat qilish.
		Bilimlar:
		Mehnatni muhofaza qilishga oid amaldagi qonunlar, qarorlar, nizomlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar mazmunini bilish.
		Davlat standartlari, texnik reglamentlar, sanitariya me'yorlari, qoidalar va yo'riqnomalarning tuzilmasi hamda qo'llanish tartibini bilish.
		Ichki audit jarayonlari, hujjatlarning muvofiqligini baholash mezonlari va audit natijalari asosida yangilash tamoyillarini bilish.
		Ichki me'yoriy hujjatlarni tayyorlash, tahrirlash, kelishish va tasdiqlash tartiblarini bilish.

		Yangilangan normativ va texnik hujjatlarni amaliyotga tatbiq etish, xodimlarni xabardor qilish va bajarilishini nazorat qilish usullarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik. 2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
D9.6 Ishchilarning mehnat funksiyalarini bajarish paytida mayib bo'lishi yoki sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishlarni ob'ektiv tekshirishni ta'minlash	D9.01.6 Xodimlarning mehnatda mayib bo'lishi yoki sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishiga olib kelgan sabablar va holatlarni tekshirish	Mehnat harakatlari:
		1. Mehnatda mayib bo'lish yoki sog'liqqa zarar yetishi holati yuzasidan xabarni qabul qilish, hodisani belgilangan tartibda qayd etish.
		2. Hodisa sodir bo'lgan joyni tekshirish, texnik holatni baholash, foto/video materiallar, asbob-uskunalar holati va boshqa dalillarni yig'ish.
		3. Guvohlar va jabrlanuvchidan tushuntirish xatlarini olish, hodisa ketma-ketligini aniqlashtirish.
		4. Hodisaning bevosita va bilvosita sabablari, mehnat sharoitlari, xavfsizlik qoidalariga rioya etilishi hamda inson omilini tahlil qilish.
		5. Tekshiruv natijalari bo'yicha xulosa tayyorlash, shunga o'xshash hodisalarni oldini olishga qaratilgan tashkiliy, texnik va o'quv chora-tadbirlarni belgilash.
		Ko'nikmalar:
		Mehnatda mayib bo'lish holati bo'yicha dastlabki axborotni yig'ish, hodisa ketma-ketligini tiklash.
		Hodisa joyini ko'zdan kechirish, texnik va tashkiliy dalillarni aniqlash hamda hujjatlashtirish.
		Savol berish, tushuntirishlarni olish va ishonchli axborotni aniqlash.
		Bevosita, bilvosita va tizimli sabablarni aniqlash, inson omili va mehnat sharoitlari ta'sirini baholash.
		Tekshiruv natijalariga asoslanib, hodisalarni oldini olishga qaratilgan aniq va amaliy chora-tadbirlarni belgilash.
		Bilimlar:
		Mehnatda mayib bo'lish va sog'liqqa zarar yetishi holatlarini tekshirish tartibi, komissiya tuzish qoidalari, xodimlar va ish beruvchining huquq hamda majburiyatlarini bilish.
		Mehnatda mayib bo'lish turlari, og'irlik darajalari, ishlab chiqarish bilan bog'liqlik mezonlarini bilish.
		Bevosita, bilvosita va tizimli sabablarni aniqlash usullari, "inson omili" va tashkiliy kamchiliklarni baholash tamoyillarini bilish.

		Ish joylari, uskunalar, texnologik jarayonlar, zararli va xavfli omillarning sog'liqqa ta'siri haqida bilimga ega bo'lish.
		Dalolatnomalar, tushuntirish xatlari, xulosalar va hisobotlarni belgilangan tartibda rasmiylashtirish talablarini bilish.
D9.02.6 Ishchilarning mehnat funksiyalarini bajarish paytida sog'lig'iga yetkazilgan zararni qoplash		Mehnat harakatlari:
		1. Ish vaqtida sog'liqqa yetkazilgan zarar holatlarini aniqlash, ularni belgilangan tartibda qayd etish va hujjatlashtirish.
		2. Baxtsiz hodisa yoki sog'liq shikastlanishi sabablarini aniqlash, ishlab chiqarish bilan bog'liqligini baholashda komissiya ishida qatnashish.
		3. Tibbiy xulosalar, mehnatga layoqatsizlik varaqalari, ekspertiza natijalarini to'plash va tahlil qilish.
		4. Kompensatsiya, sug'urta to'lovlari, nafaqa va boshqa to'lovlarni belgilash jarayonida HR, moliya va yuridik bo'limlar bilan hamkorlik qilish.
		5. Sog'liqqa zarar yetkazilishining oldini olish maqsadida mehnat sharoitlarini yaxshilash va xavfsizlik choralarini kuchaytirish bo'yicha takliflar tayyorlash.
		Ko'nikmalar:
		Sog'liqqa yetkazilgan zarar bilan bog'liq holatlarni belgilangan tartibda rasmiylashtirish, dalolatnomalar va qo'shimcha hujjatlarni to'g'ri yuritish.
		Baxtsiz hodisa yoki shikastlanishning ishlab chiqarish bilan bog'liqligini aniqlashda komissiya ishida faol qatnashish.
		Tibbiy xulosalar, mehnatga layoqatsizlik hujjatlari va ekspertiza natijalarini o'qish, tahlil qilish va umumlashtirish.
		HR, moliya, yuridik bo'limlar hamda sug'urta tashkilotlari bilan samarali hamkorlik qilib, zararlarni qoplash jarayonini muvofiqlashtirish.
		Zarar yetkazilish sabablari asosida mehnat sharoitlarini yaxshilash va kelgusida bunday holatlarning oldini olish bo'yicha amaliy tavsiyalar tayyorlash.
		Bilimlar:
		Ishchilarga sog'lig'iga yetkazilgan zarar uchun kompensatsiya, nafaqa va sug'urta to'lovlarni belgilashga oid qonunlar va me'yoriy hujjatlarni bilish.
		Mehnatda mayib bo'lish, kasbiy kasallik va sog'liq shikastlanishining ishlab chiqarish bilan bog'liqligini aniqlash mezonlarini bilish.
		Tibbiy xulosalar, mehnatga layoqatsizlik darajasi va sog'liqqa yetkazilgan zararni baholash tartibini bilish.
		Majburiy ijtimoiy sug'urta, ish beruvchi javobgarligi va to'lovlarni moliyalashtirish mexanizmlarini bilish.

		Zararni qoplashga oid hujjatlarni rasmiylashtirish, HR, moliya, yuridik bo'limlar va tashqi tashkilotlar bilan o'zaro ishlash tartiblarini bilish.
	D9.03.6 Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar jabrlanuvchilarini reabilitatsiya qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Tibbiy xulosalar va ekspertiza natijalari asosida reabilitatsiya ehtiyojlarini aniqlash.
		2. Tibbiy, kasbiy, ijtimoiy va psixologik reabilitatsiya choralarini belgilash.
		3. Davolash, protezlash, sog'lomlashtirish va tiklovchi tadbirlarni tashkil etishda muvofiqlashtirish.
		4. Jabrlanuvchining sog'ligi va mehnatga qayta moslashuvi dinamikasini kuzatish.
		5. Reabilitatsiya natijalarini rasmiylashtirish hamda yengillashtirilgan yoki moslashtirilgan mehnat sharoitlari bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.
		Ko'nikmalar:
		Tibbiy va mehnat sharoitlari ma'lumotlari asosida jabrlanuvchi holatini baholash.
		Tibbiyot, HR, ijtimoiy himoya va sug'urta organlari bilan samarali hamkorlik qilish.
		Reabilitatsiya samaradorligini tahlil qilish va zarur tuzatishlar kiritish.
		Jabrlanuvchi, uning oilasi va mutasaddi tashkilotlar bilan to'g'ri muloqot olib borish.
		Reabilitatsiya jarayoniga oid hujjatlar va tahliliy hisobotlarni rasmiylashtirish.
		Bilimlar:
		Baxtsiz hodisalardan keyingi reabilitatsiya, ijtimoiy himoya va kompensatsiya tartiblarini bilish.
		Ishlab chiqarish jarohatlari turlari va ularning mehnatga ta'sirini tushunish.
		Davolash, tiklash, protezlash va kasbiy moslashtirish shakllarini bilish.
		Yengillashtirilgan ish rejimlari, moslashtirilgan ish joylari va qayta tayyorlash imkoniyatlarini bilish.
		Reabilitatsiya jarayonlari natijalarini rasmiylashtirish va baholash tartiblarini bilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
		2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
		Mehnat harakatlari:

D10.6 Jamoaviy xavfsizlik madaniyatini rivojlantirish dasturini amalga oshirish	F10.01.6 Jamoaviy xavfsizlik madaniyatini rivojlantirish va takomillashtirish dasturini monitoring qilish	1. Jamoada xavfsiz xulq-atvor, intizom va ishtirok darajasini aks ettiruvchi mezon va indikatorlarni belgilash.
		2. Rejalashtirilgan tadbirlar, treninglar va tashabbuslarning amalda bajarilishini muntazam kuzatish.
		3. Xodimlarning xavfsizlik qoidalariga rioya etishi, tashabbuskorligi va munosabatidagi o'zgarishlarni tahlil qilish.
		4. Olingan natijalarni oldingi davr ko'rsatkichlari va belgilangan maqsadlar bilan solishtirish.
		5. Aniqlangan kamchiliklar asosida xavfsizlik madaniyatini mustahkamlashga qaratilgan yangi tashabbuslar va tuzatish choralarini taklif etish.
		Ko'nikmalar:
		Xodimlarning xavfsiz xulq-atvori va jamoaviy munosabatlarini baholash usullaridan foydalanish.
		Kuzatuv, so'rovnoma, intervyu va statistik ma'lumotlar orqali natijalarni tahlil qilish.
		Xodimlarni xavfsizlik madaniyati dasturlariga faol jalb etish va ularning fikrini inobatga olish.
		Monitoring natijalariga asoslanib, samarali boshqaruv qarorlarini tayyorlash.
		Xavfsizlik madaniyati holati bo'yicha tahliliy hisobotlar va axborot materiallarini rasmiylashtirish.
		Bilimlar:
		Xavfsiz xulq-atvor, jamoaviy mas'uliyat va yetakchilikning xavfsizlikdagi o'rnini bilish.
		MMBTda xavfsizlik madaniyatining roli va uni rivojlantirish mexanizmlarini tushunish.
		Inson omili, motivatsiya va tashkiliy madaniyatning xavfsizlikka ta'sirini bilish.
		So'rovnoma, indikatorlar, KPI va tahliliy usullar yordamida baholashni bilish.
D11.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarishning	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
		2. O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
	F11.01.6 Mehnatni muhofaza qilishni boshqarish	Mehnat harakatlari:
		1. MMBT jarayonlari (hisobot, audit, risk baholash, o'qitish, monitoring) bo'yicha dasturiy mahsulotlar va qurilmalarga bo'lgan ehtiyojni tahlil qilish.

avtomatlashtirilgan axborot tizimini tezkor boshqarish	jarayonlarini avtomatlashtirish uchun dasturiy mahsulotlar, qurilmalar uchun tezkor va texnik yordamni tashkil etish	2. IT va texnik xizmatlar bilan hamkorlikda tizimlarni oʻrnatish, sozlash va ishga tushirishni tashkil etish.
		3. Foydalanuvchilardan kelib tushgan murojaatlarni qabul qilish, nosozliklarni tezkor bartaraf etishni muvofiqlashtirish.
		4. Dasturiy taʼminot yangilanishlari, zaxira nusxalash (backup), qurilmalar texnik holatini nazorat qilish.
		5. Yoʻriqnomalar tayyorlash, foydalanuvchilarni oʻqitish, koʻrsatilgan texnik yordam natijalarini rasmiylashtirish.
		Koʻnikmalar:
		MMBT avtomatlashtirish tizimlari, maʼlumotlar bazalari va elektron platformalardan foydalanish.
		Dasturiy yoki texnik nosozliklarni aniqlash va IT mutaxassislar bilan birgalikda hal etish.
		IT boʻlimi, texnik xizmatlar va foydalanuvchilar bilan samarali muloqot olib borish.
		Yoʻriqnomalar, texnik tavsiflar, xizmat koʻrsatish reglamentlarini oʻqish va qoʻllash.
		Avtomatlashtirilgan tizimlarning ishlash barqarorligini kuzatish va tahliliy hisobotlar tayyorlash.
		Bilimlar:
		MMBT jarayonlari va ularni raqamlashtirish tamoyillarini bilish.
		Dasturiy taʼminot, apparat vositalari, tarmoq va axborot tizimlari ishlash prinsiplari.
		Maʼlumotlarni himoyalash, zaxiralash, tizim barqarorligini taʼminlash talablari.
		Axborot tizimlaridan foydalanish, elektron hujjat aylanishi va mehnat xavfsizligi talablarini bilish.
		Avtomatlashtirilgan tizimlar samaradorligini baholash, yangilash va rivojlantirish tamoyillarini bilish.
	Masʼuliyat va mustaqillik	1. Oldindan aytib boʻlmaydigan oʻquv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va birlashtirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini boshqarish uchun javobgarlik.
		2. Oʻquv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va masʼuliyatni oʻz zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, birlashtirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish
Texnik va/yoki texnologik talab		Mehnat muhofazasi boʻyicha standartlarga amal qilish (“ISO 45002:2023 Kasbiy xavfsizlik va sogʻliq menejmenti tizimi, “ISO 45001:2020 standartini joriy etish boʻyicha umumiy koʻrsatmalar”, “ISO 45003:2021 Kasbiy xavfsizlik va sogʻliq menejmenti tizimi – Ish joyida psixologik xavfsizlik va sogʻliq – Psixologik xatarlarni boshqarish boʻyicha qoʻllanma”.

V. Kasbiy standartning texnik ma'lumotlari

5.1 Kasbiy standartni ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot (korxona)lar to'g'risida ma'lumot

№	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligidan		
1.	Mehnat va kasb standartlari boshqarmasi boshlig'i	Qarshiyev Laziz Nuritdinovich
2.	Kompetensiyalarni rivojlantirish va malakani baholash boshqarmasi boshlig'i	Maxamatxo'jayev Toir Faxriddin o'g'li
Ish beruvchilardan		
3.	O'zbekiston ish beruvchilari Konfederatsiyasi ijrochi direktori	Margishvili Eka Sergeyevna
4.	Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi huzuridagi Milliy texnik malakani baholash va malaka oshirish markazi direktori	Dusheboyev Faxriddin Mamatkulovich
5.	O'zbekiston sataroshlar assotsiatsiyasi raisi	Farxat Shamuratov
6.	"AKFA ALUMINIUM" mas'uliyati cheklangan jamiyati raisining kadrlar va ma'muriy ishlar bo'yicha o'rinbosari	Sattarov Yashnar Askarovich
7.	"BMB HOLDING" boshqaruv kompaniyasi bosh direktorning kadrlar, axborot-tahlil, rejim va ichki xavfsizlik masalalari bo'yicha o'rinbosari	Abdullayev Marufjan Mannapovich
8.	"WORLD SKILLS UZBEKISTAN" assotsiatsiyasi boshqaruv raisi o'rinbosari	Xushmurodov Dadaxon Raimovich
9.	"EMAN" xususiy korxonasi (DAFNA) bosh menejeri	Alikperov Vagif Kamalovich
10.	"MOHIR USTA TRAINING" mas'uliyati cheklangan jamiyati direktori	Atabayev Ravshan Maratovich
11.	"AESTHETICS BEAUTY" kompaniyasi direktori	Gulnara Rasulova Djaxangirovna
12.	"FLOWERS GARDEN" mas'uliyati cheklangan jamiyati bosh floristi	Madjitova Yulduz
13.	"LABOUR SYSTEMS" mas'uliyati cheklangan jamiyati Laboratoriya mudiri	Feofanov Vladimir Nikolayevich
Oliy va professional ta'lim tashkilotlaridan		
14.	Samarqand shahri kasbiy ko'nikmalar markazi direktori	Pardayev Dilshod Subonqulovich
Ilmiy-tadqiqot tashkilotlaridan		
	Kambag'allik va mehnat bozori tadqiqotlari instituti direktori	Karimov Dilshodjon Sabirdjanovich
Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha mas'ul xodim		
	Kasbiy standartlarni ishlab chiqish va muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi, <i>Kengash kotibi</i>	Ismoilov Sobir Xolikberdi o'g'li